

DARBININKAS

Vol. LXXVIII, Nr. 23
Birželio - June 4, 1993 Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd. Kaina
Brooklyn, N.Y. 11207 \$ 1.00

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

LIETUVOJE IR APIE LIETUVĄ

— 2 milijardų talonų papildomai pareikalaus vyriausybės sprendimas gegužės mėnesį padidinti pensijas ir biudžetinių organizacijų darbuotojų atlyginimus.

— Kiekvienas Lietuvos gyventojas per parą suvalgo vidutiniškai apie 400 gramų duonos. Valstybinėje įmonėje "Vilniaus duona" per pamainą iškepama 18-19 tonų "Kauno" duonos ir 3 tonas "Bočių" duonos. Brangiausią duoną kepa Tauragėje — 93 talonai už kilogramą, o pigiausių "Rugelį" — Šiauliuose — 26 talonai.

— Mažeikių naftos perdirstymo įmonė kasdien patiria apie 30 milijonų talonų nuostolių. Rusijos koncernas "Luciol" balandžio mėnesį atsiuntė 250,000 tonų žaliavos, bet perdirstytų naftos produktų atsiėmė tik 40%. Šiuo metu įmonėje susikaupė apie 130,000 tonų naftos produktų. Gegužės mėnesį įmonė ketino perdirsti 800,000 tonų naftos, tačiau manoma, kad bus perdirsta perpus mažiau.

— Akmenės valstybinės įmonės "Akmenės cementas" technologinei linijai rekonstruoti Švedijos cementininkai žada skirti \$12-15 milijonų. Pagerėtų lietuviško cemento kokybę ir eksporto galimybes, o kol kas Lietuvos statybinės organizacijos gamykla skolingos per 140 mln. talonų, miesto savivaldybė už šildymą — apie 40 mln. talonų. Už vieną toną mazuto įmonė moka po \$65, o 1 toną cemento parduoda po \$15,7.

— Lietuvoje 1992 metais žuvo 5,212 žmonių. Iš jų nusižudė — 1,294, žuvo automobilių susisiekimo nelaimėse — 779, nuskeno — 569, buvo nužudyti — 394, mirė apsinuodiję alkoholiu — 293.

— Vilniuje bilietai važiuoti troleibusu arba autobusu kainuoja 10 talonų. Mėnesiniai bilietai autobusui arba troleibusui vien darbo dienomis — 250 tl, visomis savaitės dienomis — 350 tl, mėnesinis bilietas autobusui ir troleibusu — 600 tl.

— Poetas Vladas Braziūnas gegužės 11 d. Lietuvos rašytojų sąjungos valdybos posėdyje iš keturių kandidatų išrinktas "Literatūros ir meno" savitiraščio vyriausiojo redaktoriumi.

— Lietuvių kalbos tradicinė savaitė, Vilniuje, 61-oje vidurinėje mokykloje, gegužės 3 d. prasidėjo iškilmėmis, skirtomis S. Stanevičiui, kurio vardas suteiktas šiai mokyklai. Ta proga čia atidengta atminimo lenta-paveikslas, kuriame pavaizduoti trys šio krašto žuolai — M. Daukša, S. Stanevičius ir S. Daukantas.

— Kėdainiuose prieš porą mėnesių atidaryta privati Ritos Vasiliauskienės vaistinė "Notra". Per tą laiką ji sėkmingai konkuruoja su dviem valstybinėmis miesto vaistinėmis. "Notroje" didesnis vaistų pasirinkimas, o kainos tos pačios ar net ir mažesnės. "Notra" per dieną vaistų parduoda už 50,000 talonų.

LITERATŪROS PREMIJŲ TRADICIJA GYVA

— Išeivijos literatai Vytautas Volertas ir Kostas Ostrauskas atžymėti už savo kūrinis —

Gegužės 8 d. Philadelphijoje įvyko kultūrinis renginys, pabrėžiantis nepriklausomoje Lietuvoje įsteigtųjų literatūros premijų tęstinumą ir įrodantis mūsų išėivijos rašytojų gyvastingumą.

Dviem darbštieji rašytojams: Vytautui Volertui ir Kostui Ostrauskui įteikta Lietuvių Fondo 2000 dolerių premija, skiriama Lietuvių Rašytojų Draugijos. Taip ištikimai tęsiama tradicija, prasidėjusi nepriklausomoje Lietuvoje 1935 metais.

Nuo 1935 m. buvo skiriama valstybinė 5000 litų premija už grožinę literatūrą. Prie tos premijos jungėsi leidyklos, draugijos, net miestai. Lietuvą 1940 m. okupavus, buvo uždaryta Lietuvių Rašytojų Draugija, tuo pačiu nubraukta ir toji premija. Sovietinė okupacija, norėdama geriau krašte įsitvirtinti, suorganizavo Lietuvos Rašytojų Sąjungą. Rašytojus globojo, glostė, mokėjo gerus honorarus, pristeigė ir premijų, kad tik rašytojai teigiamai rašytų apie sovietinį režimą.

Lietuvių Rašytojų Draugijos veikla buvo atgaivinta Tūbingene, Vokietijoje, 1946 m. sausio 20-22 d. suvažiavime. Draugija pratęsė ir premijų skyrimą bei įteikimą. Toji premija simbolizavo valstybinę premiją.

Draugijos veikla 1950 m. buvo perkelta į Ameriką. Ir čia Draugija išvystė gana plačią veiklą — rengė literatūros vakarus, talkino įvairiems konkursams, skyrė premijas už metų geriausių grožinės literatūros knygą.

Premija buvo kukli, tik 500 dol., ir ją turėjo suorganizuoti Draugijos valdyba. Kai įsitvirtino Lietuvių Fondas, valdyba kreipėsi į to Fondo administraciją ir susilaukė malonaus pritirimo. Lietuvių Fondas tapo pats didysis šios Lietuvių Rašytojų Draugijos prestižinės premijos mecenatas. Anksčiau skyrė 1000 dol. Jau keliolika metų, kai premija yra 2000 dol.

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba nuoširdžiai dėkinga Lietuvių Fondui už tą pastovią ir didelę premiją, kuri skatina lietuvių literatūros augimą išėivijos sąlygose.

Kaip premijos skiriamos?

Premijos skiriamos už metų geriausių grožinės literatūros knygą. Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba jau eilę metų paprašo rašytoją-poetą Alfonsą Tyruolį-Šešplaukį sudaryti išleistų knygų sąrašą.

Po to valdybai tenka sudaryti vertinimo komisiją. Tai nėra taip lengva, nes žmonės linkę atsikalbinėti, dažnai būna ir įvairiais darbais apkrauti. Paprastai stengiamasi surasti penkis vertinimo komisijos narius. Pasitenkinama ir trim, kad pats knygų vertinimas praeitų sklandžiau ir paprasčiau.

Anksčiau premijos buvo skiriamos ateinančių metų pradžioje. Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo ir aiški data — vasario 15-oji, arba arti tos datos. Premija buvo Lietuvos nepriklausomybės šventės pagerbimas.

Išėivijoje šią tradiciją pratęsti nebuvo įmanoma. Dažnai kūrinių išleidimas vėlindavo, kartais net kelias mėnesiais. Taip teko premijų šventę kilti vis toliau į ateinančių metų gilumą.

Dabar susidarė tradicija, kad premijos skyrimai vyksta ateinančių metų gale. To prašė Lietuvių Fondas. Premijai skirtus pinigus jie nori išmokėti tik metų gale. Tai suprantama, nes pinigai būna apyvartoję.

Prisitaikius prie šių sąlygų, Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba taip ir veikia. Buvo organizuojama premija už 1991 metų geriausių grožinės literatūros knygą. Dėl įvairių priežasčių premijos paskyrimas nusitęsė. Vertinimo komisija buvo sudaryta iš New Yorko artumoje gyvenančių rašytojų: komisijos pirmininkas — Leonardas Andriekus, nariai — Algirdas Landsbergis, Leonardas Žitkevičius. Jie premiją paskyrė 1992 m. gruodžio 14 d.

Kam teko premija?

Komisija rado dvi knygas, vertas dėmesio, tad 2000 dol. premiją padalino pusiau.

Premijos teko: Vytautui Volertui už jo romaną "Vilkas iš Galų", kur autorius, veiksmui vykstant Amerikoje ir Lietuvoje, išvysto neįprastų išgyvenimų psichologiją.

Ir Kostui Ostrauskui už jo veikalą "Ars Amoris", "kuris yra originalus įnašas į modernią lietuvių literatūros dramą", — taip

sakoma paskyrimo akte.

Pasirinkta Philadelphia

Premijos įteikiamos įvairiose vietose, prisitaikant prie kitų didesnių įvykių, pavyzdžiui, kultūros kongreso. Kadangi dabar abu rašytojai yra iš Philadelphijos aplinkos, tai ir sustota ties šiuo miestu.

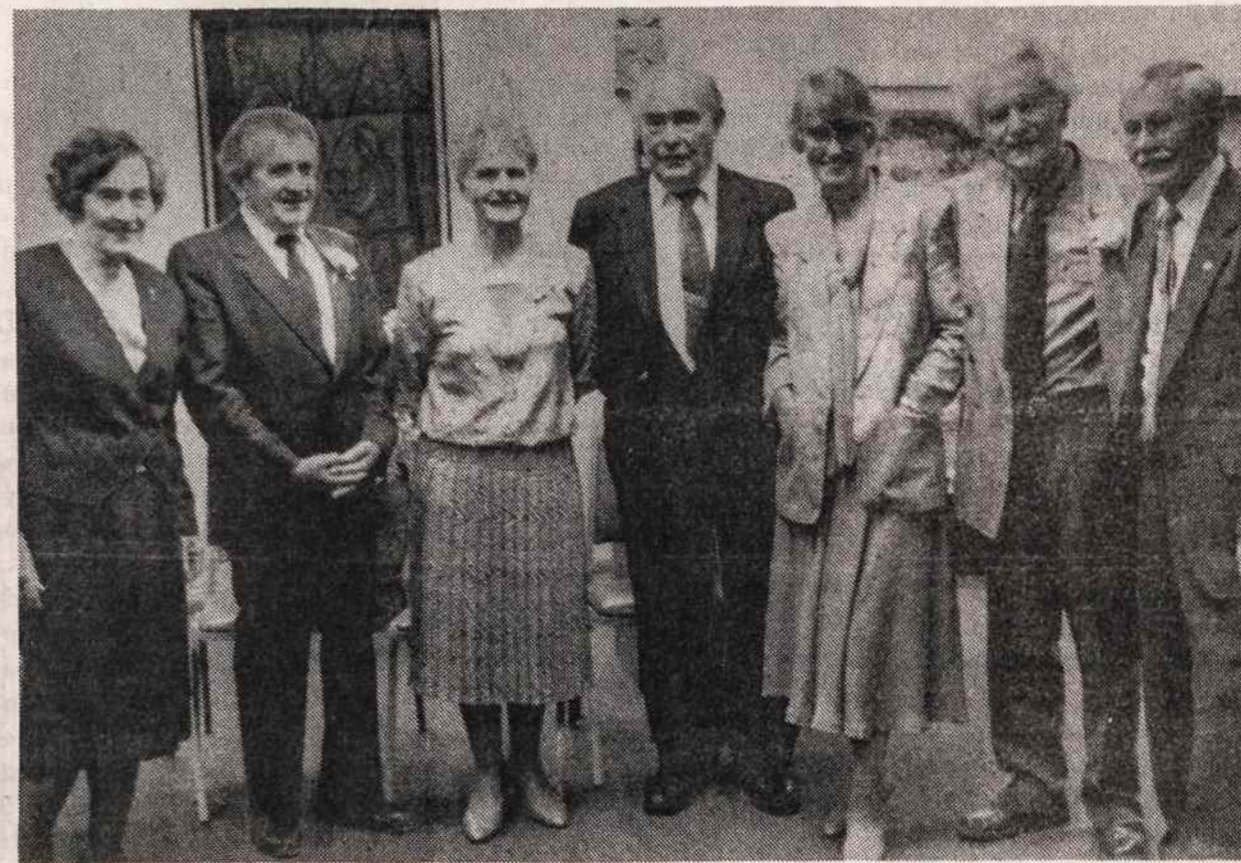
Susisiektu su skulptorium Petru Vašku, kuris dabar yra Philadelphijos Kultūros Centro valdybos pirmininkas. Šis centras ir organizavo visą šventę — įteikimą. Buvo parinktos bent kelios datos, bet įvairios kliūtys nustūmė į gegužės 8 d., į šeštadienį.

Philadelphijos Muzikinė salė — "Music Hall" yra didokas pastatas. Ten yra bent kelios salės, kur gali tuo pačiu metu vykti skirtingi renginiai.

Tas Kultūros Centras įsikūrė žemutinėje salėje, rūsyje, o gal tik pusrūsyje. Įėjimas iš šoninės gatvės, ir tuoj reikia laiptais leistis žemyn.

Salė nedidelė, bet jauki. Kairėje pusėje visu pasieniu spintos su lietuviškomis knygomis. Nuo grindų iki lubų, nuo vieno krašto iki kito. Tai suteikia salei jaukų vaizdą. Iš karto žinai, kad čia

(nukelta į 5 psl.)

Metinių literatūros premijų įteikimas įvyko gegužės 8 d. Philadelphijos Kultūros Centre. Iš k. Genovaitė Maciūnienė - Kultūros Centro valdybos narė, laureatas Vytautas Volertas, Bronė Volertienė, Paulius Jurkus - Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas, Danutė Ostrauskienė, laureatas Kostas Ostrauskas, skulptorius Petras Vaškys - Kultūros Centro valdybos pirmininkas. Vytauto Maželio nuotrauka

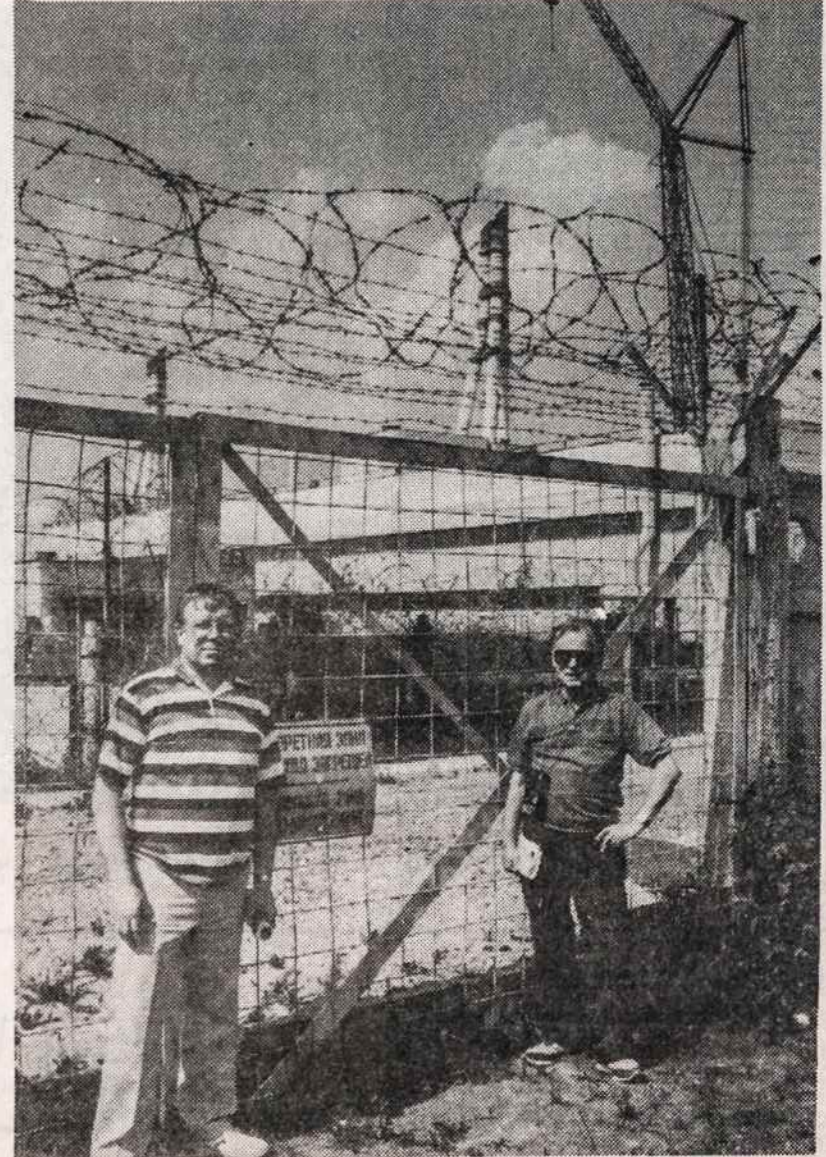
LIETUVOS AMBASADOS ŽINIOS

— Ambasadoje gegužės 18 d. lankėsi Lietuvos Geologijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas B. Paukštys bei Nacionalinio geologų komiteto generalinis sekretorius A. Klimas, dalyvaujantys konferencijoje "Aplinkos apsauga hidrologijoje ir hidrogeologijoje". Su svečiais susitiko ambasadorius S. Lozoraitis, jo padėjėjas D. Vidutienė ir A. Samsonienė. Susitikimo metu pasikalbėta apie geologinio pobūdžio problemas Lietuvoje, naftos terminalo statybos klausimą. Svečiams buvo parengta papildoma programa — jie susitiko su Nacionalinio Mokslo Fondo, Nacionalinės Mokslo Akademijos, Valstybės Departamento pareigūnais.

— Ambasadorius St. Lozorai-

tis ir jo padėjėja mokslo ir švietimo reikalams D. Vidutienė gegužės 19 d. dalyvavo konferencijoje "Žmogaus teisių klausimai moksle", kurią A. Sacharovo garbei drauge su Tarptautiniu Sacharovo Fondu surengė JAV Nacionalinės Mokslo Akademijos Žmogaus teisių komitetas. Konferencijoje kalbėjo Sacharovo našlė E. Bonner. Ji savo pranešime labai teigiamai kalbėjo apie Lietuvą, kaip apie visų demokratinių reformų buvusioje Sovietų Sąjungoje pradininkę. Ambasadorius susitiko su E. Bonner, taip pat su JAV Nacionalinės Mokslo Akademijos prezidentu F. Press, šios akademijos Žmogaus teisių komiteto vykdančiąja direktore C. Corillon.

— Ambasadorius padėjėja A.

Prie Ignalinos elektrinės jėgainės aptvaro Gintaras Karosas ir Edvardas Šulaitis iš JAV. Viktoro Kapočiaus nuotr.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ATSTOVAI LANKĖSI WASHINGTONE

Siekdami plėsti ryšius su prezidento Clintono administracija, balandžio 30 d. JAV LB visuomeninių reikalų tarybos pirm. Algimantas S. Gečys, LB Krašto valdybos vicepirm. informacijai Rimantas Stirbys, lydimi LB Visuomeninių reikalų įstaigos Washingtono direktorės Astos Banionytės, lankėsi Baltuose Rūmuose ir JAV Senato įstaigose. Kalbėtasi su specialia JAV prezidento asistente tautinės apsaugos

reikalams Tobi Trister Gati. Pokalbis suteikė galimybę tiesiogiai patirti JAV administracijos nusiteikimus Baltijos valstybių ir ypač Lietuvos atžvilgiu.

Ką prezidentas kalbėjo Baltijos klausimu

Besidomint, kiek tiesiogiai Baltijos valstybės buvo liestos Vancouver, Kanadoje, vyksianame JAV ir Rusijos prezidentų susitikime, iš Gati patirta, jog JAV delegacija reikalavusi, kad Rusijos kariuomenės išvedimas iš Baltijos valstybių būtų tęsiamas. Keliais atvejais JAV atstovai pabrėžė, kad kariuomenės išvedimas nesietinas su kuriuo nors kitu klausimu, pavyzdžiui, Rusijos valdžios nusiskundimais dėl kol kas neįrodytų etninių rusų teisių pažeidimų Baltijos valstybių teritorijoje.

Vancouverio susitikime prezidento Clinton formaliai pakeitė ankstyvesnės JAV administracijos užimtą liniją neremti Vokietijos ir Skandinavijos valstybių pastangas Rusijoje statyti butus iš užsienio atitraukiamoms karininkų šeimoms. Ten Clinton atsižvelgė į prezidento prašymą pritari ti bus statybai ir pačią statybą paremti. Iki metų galo pažadėta

(nukelta į 2 psl.)

A. Samsonienė.

— Ambasadoriaus padėjėjas spaudos ir politikos reikalams V. Nakas gegužės 21 d. padarė pranešimą apie Lietuvą "Paramos projekto" nariams, kurie gegužės pabaigoje išvyko į Baltijos šalis. Panašios delegacijos lankėsi ir pereinantis metais. Delegacijos nariai yra patyrę Amerikos teisininkai, kurių pagrindinis tikslas yra užmegzti ryšius su teisės specialistais Baltijos šalyse, pasidalinti mintimis apie esamą teisinę sistemą.

— Ambasadorius St. Lozoraitis ir V. Nakas gegužės 21 d. dalyvavo Valstybės departamente diplomatiniam korpusui surengtame susitikime su JAV ambasadoriumi Rusijai ir naujosios nepriklausomoms valstybėms S. Talbott, kuris neseniai grįžo iš kelionės į buvusias Sovietų respublikas bei Estiją. Ambasadorius Talbott papasakojo apie įvykusius susitikimus, savo pastebėjimus apie politinę padėtį šiame regione, atsakė į jam pateiktus klausimus.

Lietuviai Vilniuje irgi pasisako už ambasadorių Stasį Lozoraitį. Vikt. Kapočiaus nuotr.

Iš spaudos

APIE ĮVYKIUS LIETUVOJE IR AMBASADORIŲ LOZORAITĮ

Ambasadoriaus Stasio Lozoraičio, labiausiai patyrusio lietuvių diplomato, atleidimas iš svarbiausios Lietuvai ambasados, iš Washingtono, susilaukė nepaprastai didelės reakcijos Lietuvoje ir Amerikoje. Lietuvoje prie Seimo rūmų paskelbtas protesto bado streikas, laikraščiai pilni straipsnių, kurie smerkia prezidentą Algirdą Brazauską.

Nemažas sujudimas yra ir Amerikoje. "Draugo" dienraštis gegužės 20 d. laidoje išspausdino dr. Vytauto Bieliausko, buvusio Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininko, taiklų straipsnį, su kuriuo verta susipažinti ir "Darbininko" skaitytojams.

Pradžią šiam straipsniui davė dr. Leono Kriaučiūno, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininko, ir Grožvydo Lazausko, ALTo pirmininko, spaudoje pareikštas viešas pasveikinimas, kai Lietuvos užsienio rei-

kalų ministras Povilas Gylys ir Prezidentas Algirdas Brazauskas paskyrė Vytautą Čekanauską Lietuvos ambasadoriumi Washingtono. Dėl to labai įžvalgiai ir pasisakė Vytautas Bieliauskas.

Dr. Bieliauskas rašo:

ŽALA LIETUVAI IR IŠEIVIJOS LIETUVIAM

"Draugo" 79 numeryje dr. Leonas Kriaučiūnas, Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas, ir Grožvydas Lazauskas, ALTo pirmininkas, skundėsi, kad buvo visiškai nesuprasti dėl juodųjų laikysenos ambasadoriaus St. Lozoraičio atšaukimo iš Washingtono klausimu. Esą juodu tik pasveikinę užsienio reikalų ministrą Povilą Gylį bei prez. Algirdą Brazauską už Vytauto Čekanausko paskyrimą Lietuvos ambasadoriumi Washingtono.

Apie Lozoraičio atšaukimą juodu jokio pareiškimo nepadarė.

ir niekur nepasisakė, kad juodu su jo atšaukimu sutinką. Kokia įdomi logika! Atseit, entuziastiškai pasisakydami už naujo ambasadoriaus paskyrimą, jie net nepagalvojo, kad dabartinis ambasadorius yra tuo pačiu atleidžiamas, nes du Lietuvos ambasadoriai tuo pačiu metu Washingtono Lietuvoje atstovauti negalėtų.

Abu pirmininkai labai išgyrė Vytautą Čekanauską, kaip "patyrusį diplomata", nes jis išbuvęs 17 metų Lietuvos garbės konsulu Los Angeles srityje.

Kaip visiems žinoma, garbės konsulai yra skiriami atstovauti savo kraštui, daugiausia dalyvaujant ceremoninėse funkcijose; jų diplomatinė veikla labai ribota. Be abejo, tokį garbės konsulo darbą V. Čekanauskas atliko geriausiai pagal savo galimybes, bet tai nereiškia, kad jis tuo būdu įgavo "dideles diplomatinės kvalifikacijos". Nėra net prasmės lyginti jo su tokiu profes-

sionaliu diplomatu, kaip St. Lozoraitis.

Stasys Lozoraitis, visą savo gyvenimą išsaugojęs savo Nepriklausomos Lietuvos pilietybę, yra įgijęs tarptautinio masto diplomatinę patirtį. Jis labai gerai susipažinęs ir su Europos diplomatinėje tarnyboje — daug metų buvo pasiuntiniu prie Šv. Sosto — ir su Š. Amerikos diplomatinio darbu.

Jis Lietuvai atstovavo Washingtono pačiais kritiškiausiais Lietuvos valstybės atstatymo metais, todėl yra gerai žinomas Washingtono diplomatinėje korpuse.

Nuo to laiko, kai Lietuvoje prasidėjo "Sąjūdžio" judėjimas, jis daug kartų turėjo tartis ir su JAV Valstybės departamentu ir pristatyti Lietuvos laisvės reikalus spaudai, radijui bei televizijai. Ir jis visa tai atliko puikiai, ne tik mūsų — lietuvių — akimis žiūrindamas, bet susilaukė didelės pagarbos ir tarp kitų kraštų diplomatų. Jį labai gerai vertino estai ir latviai, kurių diplomatai irgi naudojois St. Lozoraičio sugebėjimais.

Man atrodo, kad Lozoraičio atstatymas iš ambasadoriaus Washingtono pareigų yra liūdnas ir Lietuvai žalingas žingsnis. Jeigu tai yra padaryta, norint atsikęsti už jo drįsimą kandidatuoti į Lietuvos prezidentus, tai reikėtų labai žemo stiliaus kerštą, kurio nenorėčiau rinkimus laimėjusiam Algirdui Brazauskui primesti.

"Baltic Independent" pereištos savaitės laidoje tvirtina, kad šitai buvo padaryta su specialiu patarimu seimo nario Kazio Bobelio, kuris apie diplomatinės

kas logiškiau. Tuo keliu einant, Baltijos interesai gali likti neapginti ir paaukoti Didžiosios Rusijos interesų naudai. Reikės lietuviams budrumo ir politinio aktyvumo tuos interesus apginti.

Užsienio paramos Baltijos valstybėms reikalui LB atstovai lankėsi JAV užsienio paramą skiriantį komitetą pirm. sen. Patrick Leahy (dem. - Vermont) ir vyriausio rango respublikono senatoriaus Mitch McConnell (resp. - Kentucky) štabuose.

Dabartiniu metu per SEED programą Rytų Europai yra pramatyta skirti \$400 milijonų parama. Valstybės departamentu dispozicijai paliekama ši parama paskirstyti paskiroms valstybėms. Tad neaišku, kokia sumos dalis atiteks Baltijos valstybėms.

Senatoriams įteiktuose raštuose JAV LB Visuomeninių reikalų taryba nusiskundė, kad paramą Lietuvai administruojančios valdžios įstaigos šiemet neapdairiai paramą skirsto ir paramos teikimą uždelė. Tik maža dalis paramos tiesiogiai atitenka Lietuvai.

Taip pat pasigendama programų vykdymo priežiūros, jų efektyvumo vertinimo. LB pasisako už nukreipimą užsienio paramos programų į privatų sektorių, kur Lietuvoje trūksta ir patirties ir tikslaus laisvos rinkos funkcionavimo supratimo. Lietuvoje privatiems verslininkams gresia pavojus pritrūkti investicinių kreditų. JAV valdžia dar vis delsia su Baltijos verslovių fondo — Baltic Enterprise Fund — įkūrimu, nors panašiais fondais jau treči metai kaip naudojasi lenkų, čekų, vengrų, slovakų ir bulgarų verslininkai.

LB atstovų nusiskundimams buvo parodytas dėmesys. JAV LB buvo pakviesta šiais klausimais liudyti birželio 15 d. apklausinėje teikiamos užsienio pagalbos reikalais.

Po apsilankymų Baltuosiuose Rūmuose ir JAV Senato įstaigoje, LB atstovai vizitavo Lietuvos ambasadorių JAV Stasį Lozoraitį.

Rimantas Stirbys,
JAV LB Informacija

kvalifikacijos ir diplomatinę suaprinta tik tiek, kiek ir kiti jo specialybės kolegos — urologai. Nesidarykime "bananų respublika" ir neskėkime Haiti salos "Papa Doc" pėdomis.

Sunku yra suprasti šių dienų logiką Lietuvoje, ir kai kurių

mūsų organizacijų vadovų išei-voje. O vis dėlto ambasadoriaus Lozoraičio "nusodinimas" bus ne tik žalingas Lietuvai, bet jis jau yra tapęs didele žala išei-voje, nes dėl jo jau yra pradėtas mūsų skaldymas. Bet galbūt to ir buvo norėta, ypač, kai nepasisakant, buvo tikrai pasisakyta.

GERBIAME VEIKĖJUS, BET IR JIE TURI SAVE GERBTI

Tokią mintį pabrėžia Vytautas Valys, iš Detroito, MI, savo laiške, kuris buvo atspausintas "Draugo" laišku skyriuje gegužės 22 d.

Vytautas Valys rašo:

KAS YRA OKSIMORONAS?

Š. m. gegužės 11 d. "Draugo" laišku skyriuje buvo įdėti dviejų mūsų organizacijų pirmininkų

(nukelta į 6 psl.)

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujajai vietai - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj krepiančias paminti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LIETUVIŲ KULTŪRINĖ RADIJO PROGRAMA "AUŠRA". WINC-FM 90.5, Worcester, MA. Sekmadieniais 8-9 val. vakaro, Eduardas Meilus, Jr., 70 Curtis St., Auburn, MA 01501. Tel. 508 753-7232

NEW YORK-NEW JERSEY-Laisvės Žiburys, sekmadieniais 9-10 val. ryto WNWK105.9 FM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bay-side, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 769-3302.

KOLODNY&KOLODNY: Virginija Kolodny, lietuviškai kalbanti advokatė, 11 Park Place, Room 905, New York, NY 10007. Tel. 212 349-7771. Nelaimių ir susidūrimų atvejai, namų pardavimas, testamentai, išnuomojimai, kondominijumų reikalai. Turi leidimą praktikuoti New Yorko valstijoje.

NEW JERSEY, NEW YORK - "Lietuvos atsiminimai", sekmadieniais nuo 2 iki 3 val. popiet iš Seton Hall Universiteto stoties, 89.5 FM banga. "Music of Lithuania" programa, vedama anglų kalba iš tos pačios stoties, girdima irgi sekmadieniais nuo 1 iki 2 val. popiet. Dr. J. J. Stukas - direktorius, 234 Sunlit Dr., Watchung, NJ 07060. Tel. 908 753-5636.

MARIA JUZAITYTĖ - LEVIN, lietuvių advokatė, patarnauja visuose teisiniuose reikaluose. Kalba ir lietuviškai. 325 Broadway, Suite 504, New York, N.Y. 10007. Tel. 212 962-5810.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ATSTOVAI LANKĖSI WASHINGTONO

(atkelta iš 1 psl.)

pastatyti 400 butų JAV pinigais.

Pagal Gati, prez. Clinton yra pasiryžęs Vancouveryje duotą pažadą praplėsti ir pastatyti bent keletą tūkstančių butų iš Baltijos valstybių atitraukiamoms karininkų šeimoms. Bus nelengva gauti JAV Kongreso pritarimą ir lėšų Rusijai remti, tačiau Baltiesi Rūmai šiuo klausimu yra optimistiškai nusiteikę ir tikisi paramos iš respublikonų partijos.

LB atstovai priminė, kad JAV Tautinio saugumo tarybos pareigūnai, 1992 m. lapkričio mėnesį dalyvavę Little Rock, AK, vykusiam Rytų Europos klausimais Clintono štabo susauktame pasitarime, kelė rusų karininkų šeimoms Rusijoje statybos klausimą. Panašus klausimas buvo keltas ir prieš prezidento rinkimus abiem kandidatams įteiktame JAV LB Krašto valdybos memorandumu. Dabar LB atstovai jai pranešė, kad ir Lietuvos valdžia butų statyboje talkina Karaliaučiaus srityje.

Dėl išvedimo spartos

LB atstovai pabrėžė svarbą, kad prezidento Clintono administracija laikytųsi senatoriaus Byrd prarastos įstatyminės pataisos, kuri įpareigoja nutraukti 50 procentų 1993 metams Rusijai skirtos užsienio paramos (išskyrus humanitarinę pagalbą), jei iki 1993 m. birželio 1 d. Rusija nebus padariusi pakankamo progreso išvedant kariuomenę iš Baltijos valstybių teritorijos.

Aiškinta, kad, nors tos kariuomenės atitraukimas šiaip taip vykdomas, Rusijos vyriausybė vis dar delsia sutarčių pasirašymą su Latvija ir Estija. Lietuva tokią sutartį su Rusija turinti, bet Rusijos parlamentas jos dar nėra patvirtinęs.

Dėstyta, kad būtina spausti Rusiją kariuomenės atitraukimą kuo greičiau užbaigti. Priminta, kad šiuo metu du trečdaliai Rusijos kariuomenės Baltijos valstybėse sudaro karininkai, o isto-riškai patirtis rodo, kad įvairias suirutes vykdo nepatenkinti karininkai, o ne eiliniai pėstininkai.

Rusiškas "Monroe doktrinos" variantas

LB atstovai aiškino, kad rūpestį Baltijos valstybėms sudaro ne tik delsimas kariuomenės atitraukimas, bet ir Rusijos valdžios sluoksniuose vykstanti kova dėl Rusijos užsienio politikos ir Rusijos tautinio saugumo koncepcijos.

Dabartiniu metu Rusijos atstovai propaguoja Rusijos "Monroe doktriną", kuria Rusija nori užsitikrinti teisę kištis į Sovietų Sąjungai priklausiusių šalių vidaus politiką. Ši doktrina Rusijos gali būti piktnaudjojama: į Baltijos valstybes įvedant kariuomenę, o taip pat ir užgniaužiant jų nepriklausomybę.

Buvo atsakyta, kad, nors ši doktrina kai kurių asmenų yra propaguojama, pavojaus ji nesudaranti, nes prez. Jelcinas tai

doktrinai nepritaria.

Į tokį atsakymą LB atstovai argumentavo teigimu, kad JAV valdžia vis dėlto neturėtų delsti savo reakcijos į tokio pobūdžio pavojingus pareiškimus. Iš anksto nepritaromas kalboms apie bet kurios valstybės teisę kariškai intervuoti kitų kraštų vidaus reikaluose, JAV galinčios tiesiogiai Jelcinui padėti doktrinos pritaikymo klausime. Prezidentas Clinton net keliais atvejais yra pabrėžęs, kad dvišaliai konfliktai turėtų būti sprendžiami per tarptautines organizacijas. Šis principas turėtų būti Tautinio saugumo tarybos naudojamas numalšinti Rusijos imperialistų troškulius.

Į klausimą, kaip JAV LB žiūrėtų į Rusijos kariuomenės įjungimą į tarptautinius vienetus iškilusiems konfliktams spręsti, LB atstovai atsakė, kad tokios karinės pajėgos turėtų būti tiesioginėje tarptautinių organizacijų kontrolėje ir, tikslą pasiekus, jos nedelsiant turėtų būti išformuojamos. Po patirties su Sov. Sąjungos įgulumis prieš II-jį Pasaulinį karą Baltijos valstybės bus ypatingai atsargios. Klausimo esama grynai teoretinio, nes Bosnijos problemos Baltijos valstybėse negalimos.

Kiti klausimai

LB pareigūnams kelė rūpestį JAV Tautinio saugumo tarybos pasiskirstymas darbo sritimis bei pareigomis. Dabar Baltijos valstybių reikalai lyg ir siejami su buvusių Sovietų Sąjungos respublikų vystymosi problemomis, o ne su buvusiomis satelitinėmis valstybėmis, kas būtų kur

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Kasolino MEMORIALES
66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENTINĖLE VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĒKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N. Y. 11229
TEL.: 718 769 - 3300, FAX 718 769 - 3302

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —**Prasmingai paminėkime
Lietuvos kančią**

Praejusių metų pabaigoje lietuvių išeivijos visuomenei pranešė apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos užmojų, minint Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo deimantingą sukaktį, išskirtinai prisiminti Lietuvos Didžiąją Kančią, patirtą per Antrąjį pasaulinį karą bei jo palikimą — okupaciją — ir jos įamžinimui paruošti ir išleisti Lietuvos Kančios istoriją.

Sukaktį minėdama, vasario mėnesį PLB valdyba paskelbė Lietuvos Kančios istorijos apimtį, sąmatą, darbo talkos užuomazgą Lietuvoje ir pranešė apie pradėtą darbą — pirmas tomas jau atiduotas spausdinti.

Nors Lietuva okupantų buvo kankinama be pertraukos ištisus penkiasdešimt metų ir dėl to sunku pasakyti, kuriais laikotarpiais lietuviai labiausiai kentėjo, tačiau ryškiausi tos kančios liudininkai lieka didieji lietuvių vežimai į Sibirą, prasidėję 1940 m. birželio 14-15 dienomis ir daug kartų kartojęsi, kol arti pusės milijono Lietuvos gyventojų buvo išvežta į amžino įšalo žemę kentėti ir mirti. Todėl birželio mėnuo yra tapęs

**LIETUVOS DIDŽIOSIOS
KANČIOS MĖNESIU**

ir kiekvieneriais metais to mėnesio keturiolikta ir penkiolikta — pirmųjų vežimų dienos yra gedulingai minimos.

Šiais Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo deimantines sukakties metais Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba kviečia

išeivijos visuomenę kančios dienas paminėti plačiau, iškilmingiau ir ryžtis padėti mums jas įprasminti šešiolikos ar daugiau tomų lietuvių ir bent anglų kalbomis išleistoje Lietuvos Kančios istorijoje.

Kaip jau anksčiau Jums buvo pranešta, Birželį — Lietuvos didžiosios Kančios mėnesį minėdama, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba skelbia lėšų telkimo vajų Lietuvos kančios istorijai ir visus išeivijos lietuvius kviečia nors ir kuklia auka šį jos didelį, sunkų, bet ir labai svarbų darbą paremti.

Netrukus Jūs gausite po asmenišką PLB valdybos įgaliotinių laišką, nuodugniau paaiškinantį užmojo apimtį, sąmatą, kaip ir kur auką siųsti. Į daugelį iš Jūsų bus kreipiamasi asmeniškai žodžiu ar telefonu. Bus ir skelbimai spaudoje, nurodantys, kur ir kaip prie to darbo prisidėti. Labai prašome — atsiliepkite. Atsiliepkite teigiamai, nepaisydami aukos dydžio.

Už kiekvieną auką PLB valdyba bus Jums labai dėkinga, nes ji prisidės prie Didžiosios Lietuvos Kančios parodymo pasauliui, kartu įspėdama saugotis patiems didiesiems galiūnams ir saugoti mažuosius nuo tokių šiurpių ir brutalių okupacijų, kokias moderniam dvidešimtojo amžiaus pasauliui nuožmia jėga buvo užkrovę žiaurūs diktatoriai Stalinas ir Hitleris.

Bronius Nainys
PLB valdybos pirmininkas

MIRĖ VYTAUTAS ŽEMKALNIS-LANDSBERGIS

Lietuvos spaudoje ir per radiją nuaidėjo žinia, kad gegužės 21 d. mirė architektas Vytautas Žemkalnis-Landsbergis. Buvo pašarvotas savo bute Kaune, gedulinės pamaldos įvyko Vilniuje, Šv. Mikalojaus bažnyčioje, palaidotas gegužės 23 d. Petrašiūnų kapinėse. Lietuvoje liko jo sūnus Vytautas Landsbergis, Austrijijoje dukra — Alė Karazienė ir sūnus Gabrielius Landsbergis.

Velioniu šiomet kovo 10 d. (o pagal senąjį kalendorių vasario 26 d.) sukako šimtas metų amžiaus. Su juo tą sukaktį paminėjo ir Lietuva specialiomis iškilėmis Vilniuje, su kuriuo jo gyvenimas buvo labai susietas. Žemkalnis buvo vienas ryškiausių asmenybių tarpukario Lietuvos architektūros, padėjusios pagrindus moderniajai tauti-

nei šakai. Šimtmetis, kuriame jam likimas lėmė gyventi, buvo sunkus ir neramus: du pasauliniai karai, okupacijos, karų ir pokario netektys.

Lietuvoje yra išėjusi Jolitos Kančienės ir Jono Minkevičiaus knyga "Architektas Vytautas Landsbergis-Žemkalnis". Pagal tą knygą Aldona Bendorienė parengė ir "Vorutos" savitraštįje atspausdino rašinį, pavadintą "Architektūros patriarchas" ryšium su jo šimto metų sukaktimi. Tasai rašinys šiose skiltyse trumpintai panaudojamas.

Bendorienė pradeda nuo velionio vaikystės. Ji rašo:

Gimė būsimasis architektas 1893 m. kovo 10 d. Linkaičiuose, Panevėžio apskrityje (dabar Pakruojo raj.), tautinio sąjūdžio dalyvio, kovotojo už caro uždrausto lietuviško rašto grąžini-

mą, dramaturgo ir publicisto Gabrieliaus Landsbergio (slapyvardis — Žemkalnis) šeimoje. Neramios sielos ir lietuviškų nuostatų, palaikantis ryšius su knygnešiais, Gabrielius Landsbergis buvo raktis sulenkėjusiems bajorams ir caro pareigūnams, todėl jam buvo "pasiūlyta" išvažiuoti iš Lietuvos. Šeima persikėlė į Maskvą.

Landsbergių namuose vyko lietuvių studentų sueigios, lankėsi knygnešiai, buvo slepiamos lietuviškos knygos. Intelektuali namų aplinka formavo Vytauto Landsbergio asmenybę — ugdė mentalitetą, meninius polinkius, tautinę savimonę. Claudūs idėjiniai draugystės ir net giminytės ryšiai visais Landsbergių kartas siejo su šviesiausiais to meto žmonėmis.

Nepriklausomoje Lietuvoje

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę (1918), Landsbergis, Rygos politechnikos instituto studentas, tapo vienu iš pirmųjų savanorių. 1919 m. rudenį dalyvavo kautynėse su bermontininkais ties Radviliškiumi ir buvo apdovanojamas Vyčio kryžiumi. Kautynėse su lenkais ties Seiniais pateko nelaisvėn, buvo nugalėtas ir vadovicų stovyklą, iš ten pabėgo ir vėl grįžo į Lietuvą. Čia iki 1922 m. tarnavo kariuomenėje kaip artilerijos kapitonas.

Palankiai susiklosčius aplinkybėms, 1923 m. sausio mėn. išvyko studijuoti į Romą. Įstojo į Romos karališkąją aukštąją architektūros mokyklą, kurios baigimo diplomą gavo 1926 m.

Tuo metu Lietuvoje statybos specialistų, ypač architektų, labai trūko. Reiškėsi Rusijos imperijoje mokslus baigę inžinieriai, kurie propagavo retrospektyvizmą. Naujoji architektūra, vyravusi civilizuoatame pasaulyje, dar nebuvo populiari, nors sunki ekonominė padėtis statyti paprasčiau ir racionaliau, vengti nereikalingos prabangos. Modernizmas Lietuvoje galutinai įsitvirtino ketvirtajame dešimtmetyje. Jį diegė jauniausioji architektų karta, studijavusi Vakaruose. Landsbergis buvo pirmasis architektūros mokslus baigęs Romoje ir apskritai Europoje.

Architekto veikla

Daugiausia Landsbergio projektuotų statinių yra Kaune, kuriame jis gyveno ir kūrė ("Pienocentras", Prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Kūno kultūros rūmai, Tyrimų laboratorija ir kt.).

Tačiau nemažai jo projektuotų statinių yra ir kitose Lietuvos vietose: Kyburių, Kybartų, Barzdų, Sudargo, Mažeikių, Šakių bažnyčios, Vilkaviškio kunigų seminarija, Biržų ir Panevėžio gimnazijos, Švėkšnos, Šiaulių ligoninės, Smeltės gyvenvietė Klaipeidoje, poilsio namai Kuršių nerijoje, privatus gyvenamieji namai ir kt.

Vatikano pasiuntinybės rezidencija Kaune, daugiaaukštis M. Chaimsono gyvenamasis namas Maironio g. Kaune, "Pienocentro" bendrovės administracinis pastatas buvo pirmieji moderniosios architektūros statiniai Kaune ir apskritai Lietuvoje. Jiems būdingi aiškūs konstruktyvūs tūriai, proporcingų raiška, elegancija. "Pienocentro" rūmų architektūra 1937 m. tarptautinėje parodoje Paryžiuje buvo pažymėta diplomu ir bronzos medaliu.

Architektūros branda, meniškumu išsiskiria Prekybos, pramonės ir amatų rūmai: į moderniąją architektūrą darniai įterpti klasikiniai elementai, skulptūrinė plastika. Lengva, elegantiška Tyrimų laboratorija tebėra vienas ryškiausių tarpkario Lietuvos architektūros laimėjimų, europinio funkcionalizmo kriterijus atitinkantis statinys. Didelis šio kaip, beje ir kitų Landsbergio pastatų privalumas — "jaugimas" į aplinką. "Visas mano gyvenimas buvo skirtas tam, kad žmogus nebūtų uždarytas pastatų kalėjime, kad jis nuolat jaustų gamtą, turėtų kur atsiduoti, atsigaivinti, atgaivinti dvasią. Visada rūpinaisi, kad žmogui būtų patogus, kad jis galėtų džiaugtis gamtos grožiu. Ar didelį, ar mažą namą statytum — idėjos tos pačios: erdvė, saulė, gamta", — taip savo nuostatus apibūdino pats architektas.

Sukūrė jis ir antkapinių paminklų. Pagal jo projektą 1929 m. pastatytas paminklas pirm-

(nukelta į 4 psl.)

Vytautas Žemkalnis-Landsbergis savo paskutinėmis gyvenimo dienomis.

Lietuvos dienoraščio skeveldros

Alfonsas Nakas

15

Būk dėl nesaugumo. Jeigu taip — be reikalo. Veikiausiai, nenorėta parodyti, kad turguje, už nežmoniškas kainas, yra visko, kai viešos parduotuvės tuščios.

Nepatartina turguje demonstruoti su pluoštu dolerių, nes smalsios alkanųjų akys tave seka. Nepatartina ir žodžiais kuo nors girtis. Kai Amerikoj viešose vietose paslaptis išsakome pritildytai lietuviškai, tai čia verčiau tartis pritildytai angliškai, ar patylėti. Ne kartą mums susimaišė, kur esame. Kai vieną dieną isilipusius į troleibusą ėmė slėgti, Bronė pritildytai, bet keliems aplinkiniams girdimai ištarė "Saugok piniginę". Anksčiau, Šiauliuose, Bronė Vidai: "Atsargiai su pinigais. Tas tipelis man įtartinas..." O "tas tipelis" viską girdėjo, kaip ir Vida. Angliškai vargu ar būtų supratus.

Turgų palikdami, ėjom prieš srovę. Tik reliekas, o greitkelio link, prie automobilių. Dideli būriai plūdo prekiauti. Daug tamsių kaukaziečių, šviesiaplau-

kių baltagudžių ir lenkų. Negalėjau negalvoti apie Vilniaus geležinkelio stoties dilemą. Tai vartai į Gariūnų turgų, o brangiai supirktomis prekėmis apsikrovus, per ten grįžimas į didesnio vargo kraštus, kad gal dvigubai uždirbtų.

Vilnius — Ignalina — Molėtai

Rugsėjo 5 d. nuvežė iki Ozkabalų ir Vilkaviškio, Algimantas Kepažėnas rugsėjo 12 d. veža į gražiausią Rytų Aukštaitijos dalį. Kaip aną, taip ir šį šeštadienį bus 400 km kelionė. Užtruksime 11 valandų. Šį kartą važiuoju ir Nijolė Kepežienė, su savim pasiėmus bent kelių patiekalų pietus. Užuot gaisę restoranuose, valgytume prie parko staliuko. Daugiau kaip savaitę kentėjus nuo rudeniškų darganų, ir diena išaušo pietvakarių vėjo glostoma. Vilnių paliekant išsisklaidė rūkas, nušvito saulė.

Pakėlėse ir tarpmiškėse susikuprinę judėjo būreliai žmonių. Daugiausia jaunimas. Bulviaka-

sio įkarštis! Bulviakasis, kokių reta. Mano vaikystės bulviakasis atsiminimuose įkyrus lediniai lietūs, vėjai, grumbantys pirštai, sunki, nuo bulvių neatplėsiama molėta žemė. Šiandien jie slenka vagomis vienmarškiniai, klegėdami.

Važiuojam antraeiliais keliukais, bet asfaltuotais. Tarp išlankių pušų stypso laibi ažuoliukai. Algimantas aiškina, kaip jie čia atsirado. Esą tai kėkštų darbas. Jie labai mėgsta ažuolų giles. Darydami atsargas žiemai, neša į pušynus paslėpti. Ne visus besuieško. Ažuoliukais nusisėja eglynai ir pušynai.

Pirmas sustojimas — prie Dringių ežero, apie 15 km nuo Ignalinos. Paskui sustojome prie Balošo (kitai Balašo) ežero. Jo pakrantėje — Šuminai, žvejų kaimelis. Čia ar visai nebuvo, ar jį mano nuotraukas nepateko joks mūrinis pastatas. Viskas iš medžio. Kolchozų nepaliesios sodybos. Klojimų sienos, iki pastogių, apkrautos malkomis. Dabartinę krizę šalčių nekentės.

Vazinėdami visokiais, jau ir žvyruotais keleliais, pasiekėme Ginučių kaimą. Kad čia būta gyvenvietės prieš tūkstantį ir daugiau metų, rodančios IX-XII a. iškasenos. Ginučių apylinkėje sustojome prie aukšto dvigubo kalno, neabejotino piliakalnio. Algimanto pasiūlymo užkopti

moterys atsisakė. Užkopte tik mudu. Labai stačiu šlaitu. Dažnai slystant. Kabinantis už laibesnių medelių. Pirmąją kuprą nugalėjus, už keliolikos metrų lygumos — antras, nė kiek nežemesnis kauburys. Per abu, berods, apie 70 metrų. Čia pajutau, ką amžius padarė. Į antrąją kuprą kopiant ėmė stigti kvapo. Vis dėlto įveikiau. Šis įdomus kalnas būtų kur kas patrauklesnis, jeigu bent iš dalies apvalytas nuo medžių ir krūmų. Dabar užkopi, ir per mišką nieko nesimato.

Ilgiau užtrukome Stripaikiuose. Šio kaimelio pakraštį įsikūręs bitininkystės muziejus. Pastatai ir aviliai ant kalvos, žaginių tvora aptvertos, su žaginių vartais. Kiekvienas avilys vaizduoja kokią nors įdomią skulptūrą, daugiausia žmogaus. Būdingais, dažnai komiškais veidais, vyrų ir moterų. Pro jų praviras burnas, nosių skylutes, ausis landžioja biteles.

Yra ir šiaip sau skulptūrų, apie kurias bitės nežužo. Šis muziejus, kaip supratau, privatus, Gaižučių šeimos nuosavybė. Mums lankantis, prie klėtėlės sėdėjo bityno-muziejaus šeimininkas Algis Gaižutis, gal 35-rių metų vyras ir jau senstelėjęs jo tėvas. Algis su Kepežėnu iš anksčiau pažįstamas, mus vedžiojo ir aiškino. Iš pirmo žvilgsnio labai

kalbėti Panama City, FL, dienraščio "The News Herald" reporterė Lori Steineck. Su keliomis kitomis, paskolinau ir vieną bitininkystės muziejais nuotrauką. Spalio 19 d. laidoj šią, spalvotą, dienraštis įsidėjo, išdidingęs iki pusės puslapio.

(Bus daugiau)

Bronė Nakienė ir Nijolė Kepežienė bitininkystės muziejuje Stripeikiuose, Ignalinos apylinkėje, 1992 m. rugsėjo 5 d. Alfonso Nako nuotr.

Dail. Aldona Sabalytė

ALDONA SABALYTĖ — MAINO DAILININKĖ

Aldona Sabalytė lietuviams dar mažai žinoma dailininkė. Ji nėra kokia mėgėja, bet profesionalė dailininkė, susikūrusi savo vardą ir kūrybos pasaulį.

Pernai nuo rugpjūčio 28 d. iki rugsėjo 30 d. jos darbų paroda vyko Fricko galerijoje Belfaste, Maine. Parodoje buvo išstatyti tik 9 tapybos darbai. Taip imi ir nustembi: kodėl taip mažai? Ugi dėl to, nes visi paveikslai buvo didelio formato, pavyzdžiui, 54 x 84 colių, arba 48 x 60 colių.

Dailininkė praeitų metų rudenį meno reikalais lankėsi Italijoje ir parsivežė daugybę kūrinių įspūdžių. Ji gyvena Blue Hill, ME. Ten atsikėlė iš New Yorko prieš porą trejetą metų.

Patraukė ją Maino valstija savo gamta, miškeliais, sodybom, o labiausiai savo pajūrio peizažais.

Aldona gimė 1948 m. vasario 17 d. Dillingene, Vakarų Vokietijoje. Jos tėvai yra Vanda ir Antanas Sabaliai. Su tėvais ji atvyko į Ameriką ir apsigyveno Rochester, NY. Ten ji mokėsi, dalyvavo lietuviškame gyvenime, priklausė skautams, dainavo chore, šoko tautinius šokius.

Iš pat mažens traukė ją dailė. Rochestery baigusi aukštesniąją mokyklą, Nazareto kolegijoje studijavo meną ir fotografiją. Ten gavo bakalauro laipsnį. Tada persikėlė į New Yorką ir čia Pratto Institute tęsė tapybos ir foto-

grafijos studijas, gaudama magistrės laipsnį. Keliavo po Afriką ir fotografavo. Vėliau su savo nuotraukomis dalyvavo parodoje, kuri vaizdavo Nigerijos statybą. Parodose dalyvauja nuo 1971 m. Dalyvavo ir dokumentinių filmų kūryboje. 1971 m. buvo fotografijos, filmo ir tapybos instruktorė Pratto institute.

Su tapybos darbais ir meniškais nuotraukomis ji dalyvavo įvairiose New Yorko ir Groton-on-the-Hudson galerijų parodose.

Tapyba tai himnas gamtai

Sabalytė yra dailininkė realistiškai romantikė. Su pamėgimu tapo gamtos peizažus — miškelius, sodybas, kelius, pajūrius. Paveikslai didingi, pripildyti iškilmingos nuotaikos. Tai nėra A. Galdiko ar kurio kito lietuvių dailininko audringi gamtovaizdžiai. Tai iškilmingas himnas gamtai, jos didybei.

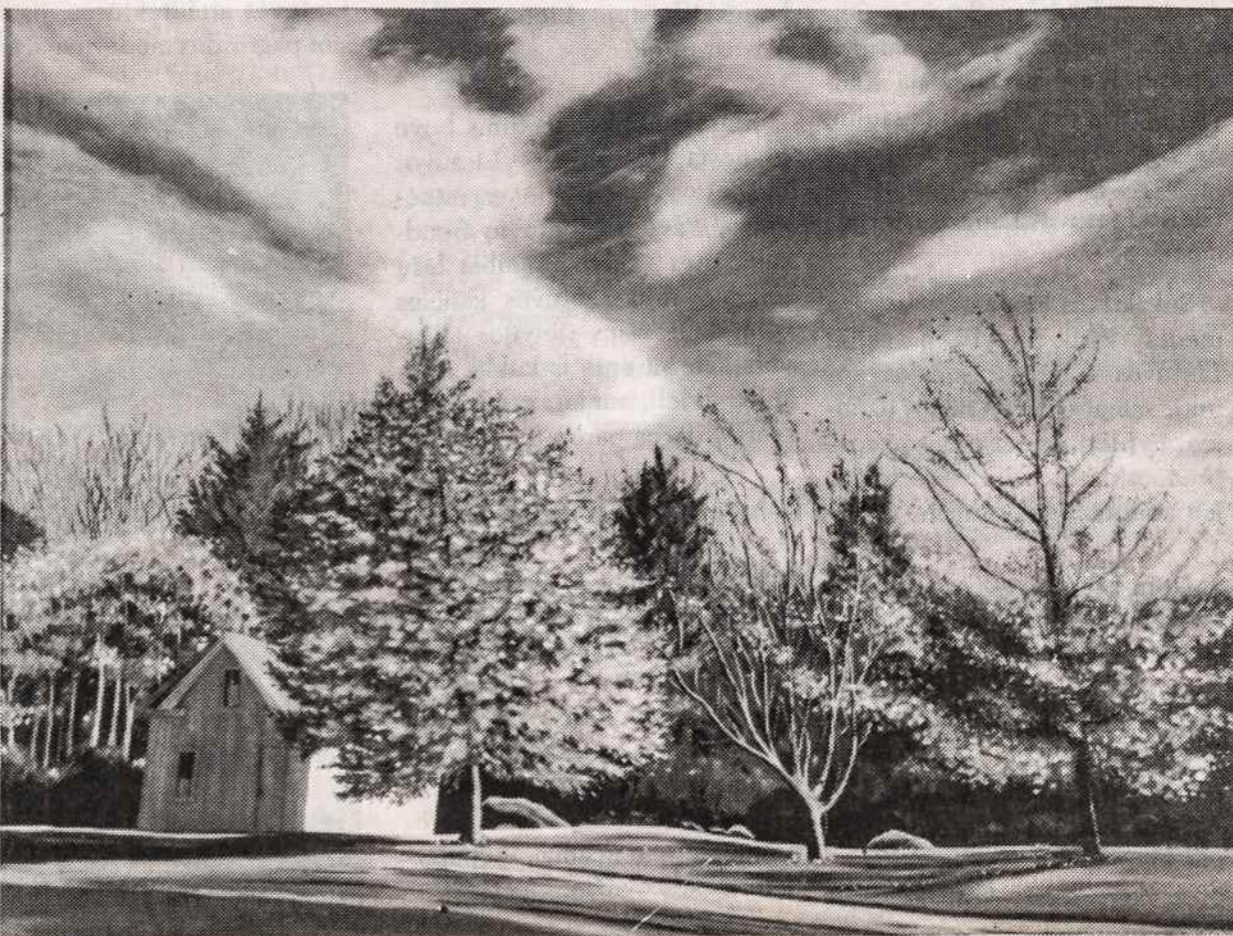
Kad jos idėja būtų dar įspūdingesnė, ji tapo didelio formato paveikslus, pavyzdžiui, paveikslų ilgis 6,7 pėdos, dar ir daugiau; aukštis — 4,5,6 pėdos. Tokiems paveikslams reikia didelės erdvės, kad jie padarytų tą sukaupytą didybės įspūdį.

Nesigilina į detales, piešinio nesmulkina, tik ritmingai išdėsto gamtovaizdžio dalis, daug vietos palikdama dangui. Dominuoja šiltas koloritas. Žemės šiltos spalvos kontrastuoja dangaus mėlynumui, bet ir ten ritmingai suguldyti baltutėliai debesys.

Dail. Aldona yra "Darbininko" skaitytoja. Malonu ją matyti iškopusią į meno aukštumas. Su savo tapybos ir fotografijos kūriniais ji galėtų įsijungti į lietuvių dailininkų parodas ir jas praturtinti. Jos parodoms atviras kelias Kultūros Židinyje New Yorke, Chicagoje, ir kituose JAV miestuose, ir Lietuvoje. (p.j.)

Maino valstijos gamta — Naskeag Point, dail. Aldonos Sabalytės paveikslas, aliejus. Paveikslas dydis 54" x 84".

Ateina ruduo į Maino valstiją. Dail. Aldonos Sabalytės paveikslas, aliejus. Paveikslas dydis 48" x 60".

KIENO SEIFAS PASIPILDĖ DVIEM MILIJARDAIS LITŲ?

Skandalingų naujienų litų gamybos istorijoje netrūksta. Tačiau paskutinė tikrai yra verta garsiausių pasaulio detektyvų dėmesio.

1992 metų balandžio mėnesį, kai buvo baigiami gaminti 1990 metais užsakyti litai, US Banknote Corporation nusprendė atspausdinti 5 milijonais litų banknotų daugiau, negu numatyta sutartyje. Iš 5 milijonų banknotų - 2,5 milijono po 100 litų, 1 milijonas - 500 litų ir 1,5 milijono - 1000 litų nominalo. Bendra jų nominalinė vertė - 2 milijardai 250 milijonų.

Taigi, istorija "pakvipo" milijardais. Tokiame litų sukeltame rūke tiesą surasti tikrai bus nelengva, todėl verta ieškoti faktų.

Kodėl US Banknote Corporation nusprendė pagaminti virškontraktinių litų, kas ją prašė? Juk kompanijai galioja vienas istatymas - kontraktas.

Tarp litų gamybos ir finansavimo dokumentų yra du kompanijos pranešimai, kuriuose į tą patį klausimą atsakoma skirtingai. Viename - kad kompanija atspausdino papildomai litų savo iniciatyva, nesulaukusi atsakymo iš Lietuvos banko, kitame - kad Lietuvos bankas su tuo sutiko. Tačiau sutiko, tai dar nereikia, kad tuo buvo papildytas kontraktas. Jei nėra užsakovo raštiško prašymo, tai neturi būti ir papildomų litų. Tačiau tikrovėje įvyko kitaip.

US Banknote Corporation aiškina, jog papildomai atspausdinti litai yra "geros valios gestas", kuriu ji norėjusi kompensuoti pavėlavimą, spausdinant didžiuosius litų nominalus. Iprasta, kad už vėlavimą kontraktuose yra numatomas baudos, o ne kompensacija vykdytojo "geros valios gestais".

Kaip rodo dokumentai, niekas iš Lietuvos pareigūnų nepareiškė protesto, kad svetimos valstybės įmonė ėmė vadovauti Lietuvos pinigų gamybai savo iniciatyva, imdama atspausdinti daugiau litų negu numatyta kontrakte.

Kitas svarbus klausimas: iš kur kompanija gavo popieriaus papildomai litų kiekiui atspausdinti? Penkiems milijonams banknotų reikia tikrai nemažai popieriaus, kad būtų galima pasakyti, kad jis sutauptas gamybos procese.

Išaiškėjo, kad visas popierius buvo užsakytas ne vėliau kaip 1991 m. gegužės mėnesį. Techninės problemos, dėl kurių vėlavo didesniųjų litų banknotų spausdinimas kilo 1991 m. lapkričio mėnesį, t.y. po šešių mėnesių. Iš kur kompanija, užsakydama popierių, galėjo žinoti, kad kils problemos ir reikės "geros valios gesto" - t.y. papildomai atspausdinti litų. Jeigu ne iš anksto buvo sumanyta daugiau atspausdinti litų, tada galima spręsti, kad kompanijos darbuotojai netiksliai apskaičiavo reikiamo popieriaus kiekį. Tačiau juk Lietuvos atstovai turėjo tikrinti, kiek popieriaus užsakyta, kaip jis panaudotas ir ar sunaikintos atliekos ir brokas.

Lietuvos bankas į visa tai žiūrėjo pro pirštus, nedavė reikalingos informacijos ir dokumentų Vyriausybei, kuri drauge su Lietuvos banku buvo litų užsakove.

Išaiškėjo, kad sutartis pažeista beveik visais aspektais: litų kokybė ne tokia, kokia numatyta sutartyje, pagaminti jie daug vėliau ir svarbiausia - litų atspausdinta ne tiek, kiek numatyta sutartyje.

Sutartis buvo taip pat ir revizuojama. Pavyzdžiui, 1991 metų vasario mėnesį Lietuvos bankas sutiko išimti iš litų popieriaus ap-

mai atspausdinti litų. Jeigu ne iš anksto buvo sumanyta daugiau atspausdinti litų, tada galima spręsti, kad kompanijos darbuotojai netiksliai apskaičiavo reikiamo popieriaus kiekį. Tačiau juk Lietuvos atstovai turėjo tikrinti, kiek popieriaus užsakyta, kaip jis panaudotas ir ar sunaikintos atliekos ir brokas.

Lietuvos bankas į visa tai žiūrėjo pro pirštus, nedavė reikalingos informacijos ir dokumentų Vyriausybei, kuri drauge su Lietuvos banku buvo litų užsakove.

Išaiškėjo, kad sutartis pažeista beveik visais aspektais: litų kokybė ne tokia, kokia numatyta sutartyje, pagaminti jie daug vėliau ir svarbiausia - litų atspausdinta ne tiek, kiek numatyta sutartyje.

Sutartis buvo taip pat ir revizuojama. Pavyzdžiui, 1991 metų vasario mėnesį Lietuvos bankas sutiko išimti iš litų popieriaus ap-

sauginį siūlė ir perdavė kompanijai savo sutikimą faksu. Kompanija priėmė tokį sutikimą. Jis parašytas Lietuvos banko ypatingojo konsultanto R. Purtullo vardu, tačiau nepasirašytas. O jei nepasirašytas, tai, vadinasi, negalioja.

Yra graži patarlė: pagal Jurgį ir kepurė. Kai į Amerikos kompanija pamatė, tai taip su Lietuva ir elgėsi. Lietuvos Generalinė prokuratura kalba apie baudžiamąją bylą už tarnybinį aplaidumą. Sunku įsivaizduoti kaltinamųjų suolo ilgį.

Tačiau labai lengva įsivaizduoti, kas būtų atsitike, jei nebūtų kilęs viešas skandalas dėl litų gamybos, jei Lietuvos bankui tebevadovautų tie patys žmonės ir visa informacija apie litus būtų jų rankose, ir niekas nežinotų, kad litų atspausdinta "truputį" daugiau...

Nereikia norėti, kad tamsiausia šiuolaikinėje Lietuvos istorijoje dėmė - litų gamybos byla - greitai išnyktų. Tik atsakymas į vieną klausimą - kieno seife tie milijardai - reikalingas šiandien...

A. J.

MIRĖ VYTAUTAS ŽEMKALNIS-LANDSBERGIS

(atkelta iš 3 psl.)

linį Vilniaus planą, rekonstravo Katedros aikštę, tvarkė kitas aikštes, skvarus, gatves, nors kūrybai sąlygos buvo nepalankios: bolševikų okupacijos, karas, vokiečių okupacija.

Okupacijų laikotarpis

Žemkalis neįtikėtina ne vienoms okupantams, nes nebuvo nė vienos valdžios parankinis: 1941 m. pavasarį Vilniaus generalinį planą sukritikavo "specialistai" iš Maskvos, o vokiečiai už nekonformistines nuostatas, lėšų eikvojimą šalutiniams daly-

ams — Vilniaus tvarkymo darbams — iškėlė baudžiamąją bylą.

Slapstydamasis grįžo į Kauną. Čia nerado sūnaus Gabrieliaus — už dalyvavimą rezistenciniame pogrindyje jis buvo gestapo suimtas ir išvežtas į Vokietiją. Tėvas išvyko sūnaus gelbėti. Apie šią odiseją Žemkalis parašė apybraižą "Hochverrat: "Valstybės išdavimo" byla".

Sūnų Vokietijoje rado, bet tik 1945 m. pavasarį jį ir kitus kalinius išlaisvino amerikiečių kariuomenė.

Kūrybinę architekto sėkmę lėmė talentas ir darbštumas. Ruošdamasis projektuoti svarbesnį objektą, jis analizuodavo situaciją, pasaulyje sukurtus analogus, sekė visas statybos technikos bei architektūros naujoves. Dažnai parengdavo po kelis variantus, pats projektuodavo apdailos bei įrangos detales, žiūrėjo, kaip vyksta darbai.

Vytautas Landsbergis-Žemkalis atkakliai siekė daryti viską, kas įmanoma, ir dažniausiai jam tai pavykdavo. Jo kūryba, įtvirtinusi Lietuvos architektūroje racionalinę modernizmo estetiką, įėjo į architektūros istoriją.

LIETUVOJE

— Arūnas Kundrotas, Lietuvos aplinkos apsaugos departamento ekonomikos valdybos viršininkas, dalyvavo Pekine, Kinijoje, gegužės 24-28 dienomis įvykusioje globalinės aplinkos apsaugos konferencijoje. Jo išlaidas pamokėjo Pasaulinis Bankas, paprašytas Lietuvos ambasadoriaus Jungtinėse Tautose Aniceto Simučio.

— Vytautas Gylis, Lietuvos užsienio reikalų ministras, vadovauja Lietuvos delegacijai birželio 14-25 dienomis Austrijos sostinėje Vienoje vykiančioje Pasaulinėje Žmogaus Teisių konferencijoje. Pasirošimą tai konferencijai aptarė Baltijos misijų štabai Jungtinėse Tautose. Tuo pat reikalu Lietuvos misijos iniciatyva sušauktame posėdyje tarėsi Baltijos valstybių ir Suomijos atstovai.

— Šarūno Marčiulionio fondo sveikatos kompleksas bus statomas Vilniuje, tarp Šeimyniškių gatvės ir Neries esančiame puspenkto hektaro plote. Lietuvos vyriausybė priėmė nutarimą dėl šio sklypo nuomos.

— Medžioklės plotai Lietuvoje užima 5390,9 tūkst. hektaro. Užregistruota apie 500 medžiotojų būrelių.

— Italijos vyriausybės finansinė pagalba Lietuvai, kaip pranešė Italijos ambasadorius F. Tempesto, 1992-1993 m. sudarys daugiau kaip \$2 milijonus.

— "Ogmios baldų centras" gegužės 12 d. atidarytas Vilniuje, Verkių g. 29. Daugiau kaip 500 kvadratinį metrų plotą eksponuoti Lietuvoje, Estijoje, Gudijoje, Suomijoje ir Vokietijoje pagaminti svetainės, virtuvės, miegamojo, kabinetų ir kiti baldai.

Iš k. rašytojas Vytautas Volertas, kalbėjęs Lietuvos nepriklausomybės minėjime Juno Beach, FL. Toliau dr. Vytautas Majauskas, vadovavęs programai, savanoris kūrėjas Juozas Andriūšis ir D. Valodkienė. J. G. nuotrauka

Juno Beach, FL, "Dainos" choras. Viduryje sėdi muzikas Liudas Stukas, jo dešinėje choro vadovė Irena Manomaitienė. Choras rengiasi paminėti savo veiklos dešimtmetį. P.M. nuotrauka

JUNO BEACH, FL

"Dainos" choras, kuriam vadovauja Irena Manomaitienė, gegužės 12 d., trečiadienį, užbaigė šio sezono darbą gražiomis suneštinėmis vaišėmis. Choras rengiasi ateinančiais metais paminėti savo veiklos dešimtmetį. Repetitijos vyksta trečiadieniais Šv. Pauliaus nuo Kryžiaus salės pastato patalpose.

Dailės parodoje, kuri vyko Juno Beach miesto valdybos patalpose, dalyvavo dailininkė Rimgailė Zotovienė su savo akverėlemis ir dr. Juozas Šalna su medžio skulptūromis. Dail. Zotovienės darbai taip pat buvo išstatyti Lighthouse galerijoje Tequestoje.

Balfo gegužinė įvyko balandžio 20 d. Carlin Parke, Jupiter, FL. Balfo skyriui pirmininkauja dr. Jonas Šalna. Buvo šiltas

maistas, gėrimai, gausi loterija. Gauta gražaus pelno. Taip pat gegužinėje atsilankė Marija Rudienė, Balfo centro valdybos pirmininkė, tuo metu ten atostogavusi. Nors priešpie taisyti lyti, bet paskui lietus sustojo, ir į gegužinę susirinko gražus būrys žmonių. Gegužinė buvo gerai suorganizuota, į rengimo darbus buvo įtraukta daug talkos. Kitose lietuviškose vietovėse vargu ar įmanoma taip suorganizuoti, bet čia gyvena bent keletas daktarų, kurie nuoširdžiai remia Balfo skyriaus veiklą.

LB apylinkės valdyba paskyrė \$500 spaudai ir \$100 "Dainos" choro veiklai paremti. LB apylinkės tradicinė gegužinė numatoma lapkričio 5 d., penktadienį, Carlin Parke.

Vasario 16-gia prisimenant

Visi dar prisimena, kokia įspūdinga šiemet buvo Vasario 16 šventė. Buvo pamaldos Šv. Pauliaus nuo Kryžiaus bažnyčioje. Jose dalyvavo amerikiečiai ir lietuviai. Solistė O. Jameikienė pagiedojo J. Dambrausko "Maldą už tėvynę" ir lotyniškai "Panis angelicus". Pamaldas baigiant sugiedota Marija Marija. Varganavo muzikas Liudas Stukas.

Minėjimą salėje pradėjo LB apylinkės pirmininkas Algis Augūnas, invokaciją sukalbėjo kun. Vytautas Pikturka. Pagerbtas vienintelis šioje apylinkėje gyvenęs savanoris-kūrėjas aviacijos kapitonas Juozas Andriūšis. Įdomią paskaitą skaitė rašytojas Vytautas Volertas, iš Delran, NJ. Dainavo "Dainos" choras ir solistė Ona Šalčiūnienė. Akompanavo Liudas Stukas. Aukų surinkta LB Krašto valdybai \$2,890, Lietuvos Ambasadaai prie Jungtinių Tautų \$1,080.

Iš tos šventės West Palm Beach laikraštis įsidėjo pirmame puslapyje spalvotą nuotrauką, kurioje moterys matomos su tautiniais drabužiais.

(Iš Liet. Biuletenio)

Pirmą kartą prie Juno Beach miesto valdybos namų buvo iškelta Lietuvos vėliava. Vasario 16-tos proga ją iškėlė savanoris kūrėjas Juozas Andriūšis. Vėliava plevėsavo visą dieną. Pakėlimo iškilmeė moterys buvo su tautiniais drabužiais. Iškeliant Lietuvos vėliavą, trimitu atlikta giesmė "Lietuviai esame mes gimę". J.G. nuotrauka

LITERATŪROS PREMIJŲ TRADICIJA GYVA

(atkelta iš 1 psl.)

kultūros namai. Sienos švarios, dažytos, jaukiai apšviestos. Ant jų iškabinoti lietuvių dailininkų paveikslai.

Prie salės yra ir pasisvečiavimui patalpos. Jos kiek mažokos, bet publika gali tuoj pereiti į didžiąją salę.

Į šią salę susirinko apie šimtinę literatūros mylėtojų, savo rašytojų gėrbėjų. Tai buvo jau 5 v. popiet. Pradėta su akademinio 15-kos minučių pavėlavimu.

Tokiam premijų įteikimo aktui paprastai ieškoma iškilmingumo, sudaromas garbės prezidiumas. Čia apsieita be viso to. Vietoj pailgo žaliai apdengto stalo buvo tik pultas, prie kurio ir vyko programa.

Pradėjo Philadelphijos Kultūros Centro pirmininkas Petras Vaškys, paaiškindamas, kas čia vyksta ir kodėl vyksta šioje salėje. Tolimesnį vadovavimą perleido Lietuvių Rašytojų Draugijos valdybos pirmininkui Pauliui Jurkui. Tuoj laureatams: K. Ostrauskui ir V. Volertui buvo prisegtos baltos gelės — gvazdikai, o jų žmonom įteikta gėlių.

Paulius Jurkus pradėjo papasakoti, kaip premijų šventės vykdavo Lietuvoje, Kaune ir Vilniuje, kaip jos buvo atgaivintos išeiivijoje.

Dialogai su laureatais

Paprastai reikia kokio nors kalbėtojo, kuris aptaria premijuotus veikalus ir jų autorius. Ir čia paieškota naujos formos. Tai buvo atlikta pokalbio forma. Pirmausia buvo pakviestas Kostas Ostrauskas. Čia ir vyko pokalbis su laureatu ir su P. Jurkum. Tiek klausimai buvo įvairūs: kaip kūrėjas rašo, kaip kaupia medžiagą,

kaip ilgai rašė šį veikalą?

Ostrauskas atsakinėjo tiksliai, įpindamas sąmojaus, išryškindamas savo sudėtingo veikalo genezę. Šekspyro "Otelas" kultas, kad jis susidomėjo šia meilės tema. Paskui įtraukė ir kitus autorius, kurie rašė apie meilę. Pasišaukė iš romėnų literatūros poetą Ovidijų, kuris tuos epizodus sujungė.

Pokalbio pabaigai laureatas aiškiai, atiduodamas kiekvieną žodį, paskaitė premijuoto veikalą ištrauką.

Su Vytautu Volertu buvo kitaip. Jis nesileido į pokalbio detales, stengėsi apibendrinti, neryškinti savo technikos. Rašas dažnai, kai tik turi sąlygų. Berasiant ateina ir idėjos, ir charakteriai. Ištraukos iš savo premijuoto veikalų nepaskaitė. Paskaitė tik ištrauką iš savo autobiografijos, iš jaunystės dienių, kaip jo tėvas buvo kalvis, kaip jis jaunas berniukas žiūrėjo į savo pasaulį.

Volertas yra matematikas, baigęs mokslus ir matematiką ar inžineriją dėstęs kolegijoje, dirbęs kaip inžinierius. Paklaustas, kodėl pasirinko matematiką, atsakė, kad tai esąs sunkus mokslas. Reikėję jį pamėginti.

Taip ir į literatūrą jis atėjęs kiek vėliau, matematika padėjusi jam susidrausminti.

Koncertinė dalis

Kad žodžio gausa būtų apgaubta muzikine skraiste, iš vietinių pajėgų buvo suorganizuota koncertinė dalis. Philadelphijoje auga nauja solistė Rasa Krókytė-Veselkienė. Ji vis dirba ir moko. Dabar čia originalų kalba ji

padainavo keletą arijų iš įvairių operų. Tai sudėtingos, įvairių nuotaikų arijos, ir ši jauna bei daili solistė jautėsi gana drąsiai, laisvai jas interpretuodama.

Ją pianinu palydėjo Anelė Kaulinytė, pianistė, sutapusi su Philadelphijos lietuvių muzikine istorija. Jos tėvas buvo čia choro dirigentas. Ji akompanavo laisvai, nuoširdžiai. Koncerto pabaigai solistė padainavo ir savo vieną sukurtą kūrinį lietuviškai.

Įteikta gėlių, palydėta nuoširdžiais plojimais.

Tuo ir baigtas premijų įteikimas. Jos suteikė tik progą susipažinti arčiau su autoriumi, jų kūriniumi. Pinigines premijas autoriams Lietuvių Fondas tuoj persiuntė, kai buvo paskelbti jų laimėjimai. Čia buvo įteikti tik premijų paskyrimo aktai.

Vaišių metu visi turėjo progos dar pasikalbėti, apžiūrėti laureatų parodėles. Abiejų rašytojų buvo įrengti stalai su jų parašytomis knygomis. Ir ten galima buvo susidaryti vaizdą, kokie jie darbštus ir kūrybingi!

Šventėje buvo atsilankęs ir prof. Vincas Maciūnas, Vinco Krėvės dukra Aldona Mošinskienė, JAV LB Krašto valdybos pirmininkas Vytautas Maciūnas ir daugelis kitų, kurie šią šventę papuošė ir praturtino.

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba dėkinga Philadelphijos Kultūros Centrai už tokią nuoširdžią talką šią šventę ruošiant.

Paulius Jurkus

LIETUVIŲ FONDAS — NE TAUTOS FONDAS

Į Lietuvių Fondo būstinę Chicagoje ateina laišukai, skambina žmonės, išsiganę, kad padėtis bloga su Tautos Fondu, galvodami, kad Tautos Fondas yra tas pats — kaip Lietuvių Fondas.

Tie du fondai yra visiškai skirtingi, nieko bendro neturi vienas su kitu.

Lietuvių Fondas šiuo metu yra peržengęs 6 milijonus pagrindinio kapitalo ir iš jo investuotų pinigų lietuvių darbam išdalinęs virš 3.5 milijono dolerių.

Štai tų dviejų fondų skirtumai! Skaitant spaudose pranešimus apie dabar buvusį triukšmingą Tautos Fondo narių suvažiavimą New Yorke, matyti, jog dr. K. Bobelis per buvusį VLIKą buvo taip patvarkęs Tautos Fondo statutą, kad jis pats vienas galėtų turėti 45% visų to fondo balsų.

Lietuvių Fondo įstatai yra visiškai skirtingi, ir vienas narys negali turėti daugiau balsų negu 5%, su įgaliojimais. Tad vienas Lietuvių Fondo narys negali "dikuoti" Lietuvių Fondo narių suvažiavimui.

Be to, Lietuvių Fondo įstatai yra taip surašyti, kad Lietuvių Fondo tarybos pirmininkas, valdybos pirmininkas ir svarbiųjų komisijų pirmininkai negali būti pirmininkais ilgiau kaip 3 metus.

Lietuvių Fondo pradininkai ir vėliau atėję organizatoriai išmintingai surašė Lietuvių Fondo įstatus taip, kad Fondas priklausytų visiems nariams ir visi Fondo reikalai būtų tvarkomi de-

mokratiškai.

Reguliariai kasmet Lietuvių Fondo vadovybė prieš narių suvažiavimą pasiūnia kiekvienam smulkiai pinigų apyskaitą, nurodant, kur pinigai investuoti, kokios pajamos, kiek skiriama administracijai ir kiek išdalinta lietuvių reikalams.

Savarankiška Lietuvių Fondo revizija su CPA pagalba kasmet patikrina Lietuvių Fondo knygas ir pristato duomenis narių suvažiavimui.

Toks demokratiškas, atviras, saugus Lietuvių Fondo tvarkymas susilaukė didelio pasitikėjimo lietuvių visuomenėje. Lietuvių Fondas toks bus ir ateityje.

A. R.

PAGERBS LOZORAIČIUS

Washingtono Lietuvių Bendruomenės valdyba birželio 12 d., šeštadienį, rengia ambasadoriaus Stasio Lozoraičio ir jo žmonos pagerbimą. Jis įvyks Pooks Hill Marriott viešbutyje, kuris yra Bethesda, MD, ketvirtis mylios į pietus nuo Beltway Exit 34. Pradžia 7 val. vakare. Pagerbime dalyvauti kviečiama washingtoniečių ir kitų artimesnių ir tolimesnių apylinkių visuomenė ir organizacijų atstovus. Apie dalyvavimą pranešti iki birželio 5 d. skambinant Reginei Bačanskenei — 301-774-4813. Iš toliau atvykstantiems dėl nakvynės tame pačiame viešbutyje skambinti tel. 301-897-9400.

IŠ VISUR

— Juozas Žygas, žurnalistas, bendradarbiaujęs eilėje lietuvių išeiivijos laikraščiu, o taip pat ir "Darbininke", balandžio 30 d. atšventė amžiaus 75 m. sukaktį. Prie gausių sveikintojų prisideda ir "Darbininkas", linkėdamas visokeriopos sėkmės.

— Jachta "Lietuva" gegužės 12 d. grįžo iš kelionės aplink pasaulį į Klaipėdą. Jachta dalyvavo praėjusiais metais vykusiam Amerikos atradimo 500 metų sukakties minėjimo burinių laivų parade New Yorke.

— Mokytojų, tėvų ir jaunimo studijų savaitė, rengiama JAV LB Švietimo tarybos, įvyks rugpjūčio 15-22 dienomis Dainavos stovyklavietėje. Registraciją tvarko Vida Brazaitytė, telef. 708 598-8331.

— Algis Kabaila, Lietuvos garbės konsulas Australijoje, atsisatydino iš eitu pareigų.

— Metinis nario mokeskis tarptautinėse organizacijose nemažas. Narystė Europos Taryboje Lietuvai kainuos apie \$900,000. Buvimas Jungtinių Tautų nare — \$3 mln. 800 tūkst. Rengiamasi prašyti, kad bent pirmasis įstojimo į tarptautines organizacijas metais tos sumos būtų sumažintos.

— "Newsweek" žurnalo atstovai ketina keliauti į Lietuvą. Tuo tikslu buvo susitikę su Lietuvos misijos prie JT patarėja Ginte Damuzyte ir pasiinformavo dėl to vizito galimybių ir praktiškų reikalų.

— Lietuvių Kunigų Vienybės seimas įvyks spalio 11-13 dienomis Putnam, CT, M.N.P. seserų rekolekcijų namuose.

— "Vienuolės gelbsti vienuolėms" — tokį specialų komitetą įsteigė Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys — Putnam, CT, Nokryziutojo Jėzaus ir Sopulnugos Dievo Motinos seserys — Brockton, MA, Šv. Kazimiero seserys — Chicago, IL, ir Šv. Pranciškaus seserys — Pittsburgh, PA. Sekretore paskirta Marija Smilgaitė. Komiteto garbės pirmininkas — vysk. Paulius A. Baltakis, OFM.

— Didelį koncertų ciklą "Prancūzų muzika Lietuvoje" surengė Lietuvos nacionalinė filharmonija ir Prancūzijos ambasada. Paskutiniuose šio ciklo koncertuose kartu su Lietuvos muzikantais dalyvavo garsus prancūzų saksofonistas Claude Delangle, Paryžiaus konservatorijoje simfoninį dirigavimą studijuojęs vilnietis Rolandas Muleika, Paryžiuje gyvenanti pianistė Mūza Rubackytė.

— "Neringos" stovyklavietėje ir šią vasarą vyks kelios stovyklos: anglų kalba — birželio 27 — liepos 10 dienomis; lietuvių kalba — liepos 11 - 31 dienomis; lietuvių šeimoms — rugpjūčio 1 - 8 dienomis. Informacijas teikia Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Adresas: Neringa, 600 Liberty Hwy., Putnam, CT 06260.

— Nauji Darbininko skaitytojai: Paul A. Mikšys, Juno Beach, FL, užsakė Meilutei Greičiūvienei, Panevėžys, Lietuva; Aldona A. Page, Philadelphia, PA.; Bronė N. Vasiliauskas, Rockwood, MI.

Sveikiname naujus skaitytojus ir dėkojame užsakytojams. Darbininko prenumerata metams tik 30 dol.

APIE ĮVYKIUS LIETUVOJE IR AMBASADORIŲ LOZORAITĮ

(atkelta iš 2 psl.)

pareiškimai dėl ambasadoriaus St. Lozoraičio atleidimo iš pareigų. Esą "Draugo" korespondentas iš Vilniaus klaidingai parašė: tų pirmininkų organizacijos pritariančios St. Lozoraičio atleidimui. Jie abu tuos tvirtinimus paneigia tokiu būdu:

Dr. Leonas Kriaučiūnas, LTS pirmininkas, savo laiške taip rašo: "...kategoriskai paneigiu, kad mano laiške buvo kokia nors užuomina ar pritarimas St. Lozoraičio atleidimui". Toliau, sužinojęs apie pakeitimus Washingtono ambasadoje, jis rašo: "Parašiau Lietuvos Respublikos užs. reik. ministrui Povilui Gyliai pasveikinimą ir padėkojau už Vytauto Čekanausko paskyrimą pareigoms".

Panašiu būdu ir kitas pirmininkas Grožvydas J. Lazauskas ALTo vardu rašo: "Mano laiške jokio pritarimo Stasio Lozoraičio atleidimui nebuvo parašyta, tik pritarimas konsulo Vytauto Čekanausko paskyrimui Lietuvos atstovu Washingtono, D.C."

Kaip matome, abiejų laiškų

autorai vadovaujasi tokia pačia logika: mes nepritariame St. Lozoraičio atleidimui, bet dėkojame ir pritariame už V. Čekanausko paskyrimą toms pareigoms, kuriose dar yra St. Lozoraitis.

Kalbotoje tokie posakiai ir minčių reiškiniai būdas vadinasi OXYMORON, arba, lietuviškai tariant, oksimoronas.

Websterio didysis žodynas "New World Dictionary" tokį minčių dėstymo būdą — OXYMORON — aiškina: "a figure of speech in which opposite or contradictory ideas or terms are combined. Ex.: thunderous silence, sweet sorrow".

Mūsų bostoniškė LE XXI tome rašo: Oksimoronas (gr. oxys "aštrus" ir moros "kvailas") retorinė figūra, kur ypatingam pabrėžimui sujungiamos dvi prieštaraujančios sąvokos, pvz., įsimylėjusi neapykanta, lėtas skubėjimas ir pan.

Mes gerbiame mūsų veikėjus, dirbančius nedėkingą visuomeninį darbą, bet ir jie turi save gerbti, vengdami tokių prieštaraujančių pasakymų.

Baltija Teresė Udrytė

PASIŽYMĖJO MOKSLE IR BAIGĖ GIMNAZIJA

Baltija Teresė Udrytė, Arūno ir Rūtos (Ruzgaitės) dukra, baigė Lumen Christi gimnaziją Jackson, MI, netoli Dainavos stovyklavietės.

Priklauso prie Garbės sąjungos, yra viena iš stropiausių šios mokyklos mokinių ir yra labai gerbiama mokytojų bei moksleivių tarpe. Pasižymėjo dramos būrelyje ir liturginės muzikos srity. Yra vandens sargė, mėgsta

plaukti, slidinėti, kepti bei siūti.

Daug skaito ir atstovavo gimnazijai anglų literatūros varžybų būrelyje. Mokosi vokiečių bei prancūzų kalbų, o pernai sėkmingai baigė Židinio neakivaizdinę lituanistinę mokyklą. Mokėsi pirmąją mokinių ir Vasario 16-tos gimnazijoje, pamėgo keliauti po Europą. Lankėsi du kartus Lietuvoje, kurios gyvenimo paprastumo pasiilgsta Amerikos nervinguose sūkuriuose.

Baltija yra atžymėta Amerikos gimnazijų dailininkė, ypač gerai piešia portretus, nes nuo vaikystės stebi ir mėgsta žmones, ypač vaikus. Dirbs vasaros stovykloje.

Smuikuoja gražiam Othello restorane, ir dažnai su smuiku pakviečiama į įvairius pokylius. Studijuoja ir ypač mėgsta dainavimą. Žada lankyti Jackson Community kolegiją, kur studijuos biologiją.

A. P.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296-4130

MODERN, TOTAL HIP AND KNEE JOINT REPLACEMENTS ARE NOW BEING PERFORMED IN THE BALTIC STATES IN CENTERS THAT ARE OFFERING SERVICES OF SURGEONS THAT HAVE BEEN TRAINED IN THE U.S.

RIGA-AMERICAN, LTD. OF WATERBURY, CONNECTICUT, IS IN A POSITION TO GUARANTEE THE DELIVERY OF TOTAL HIP AND KNEE SURGERY IN LATVIA, ESTONIA AND LITHUANIA.

PAYMENT FOR THE SURGERY CAN BE MADE EITHER IN THE U.S. OR IN THE INDIVIDUAL REPUBLIC.

ADDITIONAL INFORMATION IS AVAILABLE (IN ENGLISH) BY CALLING 203-757-5052 OR BY MAIL TO 1201 WEST MAIN STREET, WATERBURY, CT 06708 U.S.A.

NAUJAUSIOS KNYGOS

TIKIU, Katalikų Tikybos Vadovėlis Mokyklai, su spalvotomis nuotraukomis ir piešiniais. Vertimas iš italų kalbos, kun. S. Jurčys, OFM. 5 dalys, kiekvienos kaina tik \$5.00.

MY DICTIONARY - MANO ŽODYNAS, geriausia dovana vaikams ar anūkams išmokyti lietuviškai ar angliškai, daugiau kaip 1400 pavadinimų angliškai ir lietuviškai, kiekvienas turi po spalvotą piešinį, kaina tik \$20.00.

Idėjų Sankryžoje, Kritinis skerspjūvis, Antanas Paškus. Kaina \$6.00.

Šios knygos gaunamos Darbininko Administracijoje. Galima užsakyti skambinant telefonu (718) 827-1351 arba rašant Darbininko administracijai - 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Galima nusiųsti iš anksto čekio, nes nežinome, kiek kainuos persiuntimo išlaidos. Kai išsiūsimė užsakytas knygas, tada išsiūsimė ir sąskaitą.

IT'S EASY TO BANK BY MAIL.

The South Boston Savings Bank's famous postage paid both ways bank by mail plan is easy, convenient and sensible.

When the bank receives your savings or checking account transaction it's processed and mailed back to you the same day. Thousands of our customers have enjoyed this free service for years.

When you bank by mail, the South Boston Savings Bank is as close as the nearest mail box.

Open an account today by filling out the coupon below or visiting one of our conveniently located offices.

Mail check to South Boston Savings Bank, 460 West Broadway, South Boston, MA 02127 or call 268-2500.

NAME _____ ADDRESS _____ CITY _____ STATE _____ ZIP _____

AMOUNT ENCLOSED \$ _____ SOCIAL SECURITY NO. _____ DATE OF BIRTH _____ SIGNATURE _____

MEMBER FDIC AND DIFM ALL DEPOSITS INSURED IN FULL

MAIN OFFICE
460 West Broadway
South Boston
268-2500

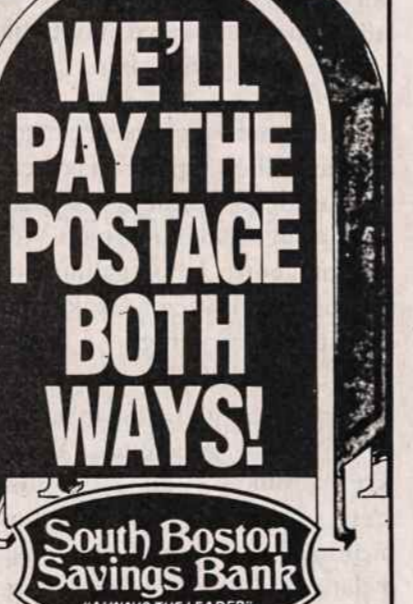
WEYMOUTH OFFICE
544 Main St.
337-1050

NEPONSET CIRCLE
740 Gulliver Blvd.
825-9090

NEEDHAM OFFICE
355 Chestnut St.
449-0210

QUINCY OFFICE
690 Adams St.
Larkin Square
478-9660

WEST ROXBURY
1833 Centre St.
323-8000

SKELBIMŲ TAISYKLĖS DARBININKE

DARBININKAS pasilieka teisę atsakyti spausdinti skelbimus, kurie, mūsų nuomone, netarnauja bendram skaitytojų labui. Taip pat nebus dedami skelbimai, kurie turės arba pornografinį pobūdį, arba tikslą suklaidinti, arba einantys prieš skaitytojų interesus.

Užuojautų ir skelbimų reikalais, norint paskelbti, ar sustabdyti, arba norint sužinoti kainas ir kt., prašoma skambinti DARBININKO administracijai nuo pirmadienio iki penktadienio tel.: 718 827-1351 9 v. r. — 4:30 v. v.

LIETUVIŲ KATALIKŲ SUSIVIENIJIMAS

Už prieinamus mokesčius siūlo apdraudus planus. Susivienijimas savo nariams moka dividendus ir teikia pirmenybes prašant mortgicijų.

Norį įsirašyti kreipkitės į Susivienijimo Centrą, 71-73 So. Washington Street, Wilkes-Barre, PA 18701. Didžiojo New Yorko lietuviai kreipkitės į Susivienijimo direktorių Joną A. Vainių, 3 Clare Dr., East Northport, N.Y. 11731. Namų tel. 516 261-3797, ofiso tel. 718 847-2686.

Half the People Who Enter Abortion Clinics

DO NOT Come Out Alive!

DARBININKO SKAITYTOJAM

Skaitytojams palengvinti išsiųsti prenumeratą dedamas šis įremitas lapelis. Prašome jį išsikirpti, užpildyti ir drauge su čekiu pasiųsti adresu:

DARBININKAS
341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

Prašau pratęsti prenumeratą 1993 metams\$30.00

Atsilyginu už 1992 metus \$20.00

Atsilyginu už 1991 metus \$20.00

Vardas ir pavardė

Adresas

Siunčiu už prenumeratą \$.....

Už kalendorių \$.....

Aukoku spaudai stiprinti \$.....

Viso \$.....

ALTO INFORMACIJOS

— ALTo valdybos posėdyje gegužės 14 d. svarstyta 53-čiojo metinio suvažiavimo reikalai. Suvažiavimas numatytas šaukti Chicagoje spalio mėn. pabaigoje ar lapkričio pradžioje.

— Dr. Jonas Valaitis, buvęs ALTo pirmininkas, yra įgaliotas atstovauti Amerikos Lietuvių Tarybai JAV Bendruomenės rengiamoje visuomeninėje konferencijoje birželio 19-20 dienomis Detroito, MI. Konferencijos tikslas paieškoti sprendimų užtikrinti Lietuvos ir jos išeivijos glaudų bendradarbiavimą.

— ALTo pirmininkas pasiuntė sveikinimo ir linkėjimų laišką ilgamečiam Lietuvos diplomatai Stasiui Bačkui ir poniam, grįžusiems į Lietuvą nuolatos apsigyventi. Prisimintas darnus bendradarbiavimas Lietuvos atstovybės reikalais Washingtono, DC.

— Vilniuje leidžiamas Lietuvos istorijos laikraštis "Voruta" kovo 11 d. laidoje į pirmą puslapį įdėjo ALTo Informacijos pateiktą rezoliuciją, priimtą Vasario 16 proga Chicagoje minėjimo metu. Taip pat šią rezoliuciją karuomenės išvedimo iš Lietuvos ir kitais klausimais įsidėjo ir Kau-no laikraščiai.

— Jungtinis Amerikos Pabaltiečių Komitetas ieško tarnautojų-tarnautojų visuomeniniams ir politiniams reikalams Washingtono, DC. Be anglų, reikia mokėti vieną savo krašto kalbą — lietuvių, latvių ar estų. Dėl informacijos kreiptis į ALTo būstinę Chicagoje.

PASKUTINIS EXPRESS KONTEINERIS Į LIETUVĄ
PRIEŠ VASAROS PERTRAUKĄ
Birželio 16, 1993
TIESIOGIAI IŠ BOSTONO!
Kaip ir anksčiau paketus paimsime iš šių miestų:
WORCESTER, LOWELL, PROVIDENCE, KENNEBUNKPORT, BROCKTON, PUTNAM.
Informacijos teiraukitės Tel: (617) 269-4455
VILTIS PARCEL SERVICE
368 W. Broadway
S. Boston, MA 02127

LIETUVIŠKA KOMPANIJA IŠ CHICAGO

atlanta IMPORT EXPORT
Trumpiausias kelias į Lietuvą
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
SIUNTINIAI PRISTATOMI Į NAMUS
NEW YORKE, KREIPKITĖS Į MŪSŲ ATSTOVĄ
TEL. (718) 441-4414
85 - 17 101 ST.
Richmond Hill, NY 11418
IŠ TOLIAU, SKAMBINKITE NEMOKAMU TEL.
1-800-775-SEND
IŠ CHICAGO, SKAMBINKITE (312) 434-2121

© atlanta IMPORT EXPORT, 1992

UNIONTOURS

Kelionės į Pabaltijį
LIETUVA '93

Specialūs patarnavimai:

- pigėsni lėktuvo bilietai
- susirinkimai, suvažiavimai
- viešbučiai Vilniuje ir kituose miestuose

Aplankykite tėvynę:

- individualios ir biznio kelionės
- įvairios grupinės kelionės

1 - 800 - 451 - 9511

Isteigta 1931

UNIONTOURS
79 Madison Ave., New York, N.Y. 10016
Tel: 212 - 683 - 9500 Fax: 212 - 683 - 9511

FINNAIR **SAS**
SCANDINAVIAN AIRLINES

Jei norite padėti savo giminėms, dirbantiems žemę Lietuvoje

TRAKTORIAI: MTZ-82 - skirtas visiems žemės ūkio darbams - sėjai, derliaus nuėmimui, pašarų paruošimui, ūkio aptarnavimui; LTZ-55 - skirtas visiems žemės ūkio darbams; T-25A - ratinis, plataus pritaikymo; DT-75 - vikšrinis, bendros paskirties; HT2-06 - su priekaba, šienpjove, kultivatorium, plūgu.

KITI PADARGAI PRIE TRAKTORIŲ: plūgas, šienpjovės, bulvių kasamoji.

Prašome kreiptis į **Company "ALIUS"**
1712 Main St. W., nr. 102, Hamilton, Ontario L8S 1G7, Canada.
Tel. faksas (416) 522 3967
SKAMBINTI PO 6 PM
Nepateikiamos kainos, jos nurodomos jums paskambinus

Margarita Samatiene. Liudo Tamošaičio nuotr.

MARGARITĄ SAMATIENĘ ATSISVEIKINANT

Gegužės 6 d. pasklido žinia, kad San Francisco, CA, mirė Margarita Staknytė-Samatiene, labai gerai pažįstama New Yorko, New Jersey, Washington lietuviams, moteris su jaunystės šypsena, visada mandagi ir paslaugi, uoliai ir nuoširdžiai tarnavusi Lietuvai. Į San Francisco buvo išvykusi pas savo dukrą Kariną, nes jau sunkiai sirgo vėžio liga.

Laidoti buvo pervežta į gimtąją valstiją — New Jersey. Buvo pašarvota Shaw Buyus laidotuvių namuose Kearny, NJ. Atsisveikinimas įvyko gegužės 10 d., pirmadienį, 7 v.v. Gegužės 11 d. mišios už velionę aukotos 10 v. r. lietuvių Sopulingosios Dievo Motinos bažnyčioje Kearny, NJ. Palaidota North Arlington mieste, NJ, šalia 1962 m. mirusio vyro leitenanto Stepo Samato.

Kilusi iš gausios šeimos

Visa Palanga žinojo gausią Staknių šeimą. Jų buvo 13 vaikų. Margarita buvo gimusi 1917 m. lapkričio 24 d. Bloomfield, NJ.

Staknių namai buvo judrūs ir jautrūs lietuviškiems reikalams. Tėvas Antanas Staknys 1918 m. dalyvavo delegacijoje, kuri vyko pas prezidentą Wilsoną prašyti Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo.

Tėvai į Lietuvą grįžo 1922 m. Apsigyveno Palangoje. Ten Margarita baigė pradžios mokyklą ir progimnaziją. Kaune baigė Šv. Kazimiero seserų kongregacijos mergaičių gimnaziją.

Karas išblyškė iš Lietuvos. 1947 m., kaip gimusi Amerikoje, atvyko į šį kraštą. Margarita čia baigė banko paskolų ir jų administravimo mokslus.

Tai buvo pokario metai. Iš Europos vyko naujos imigrantų bangos, kurių tarpe buvo ir lietuvių. Ji 1946-1952 m. dirbo National Catholic Welfare Conference (NCWC) įstaigoje, kuri rūpinosi pabėgėlių globa ir jų įkurdinimu šiame krašte. Margarita buvo ir tos įstaigos vedėja. Atvykusieji tais laikais per šią organizaciją gerai atsimeina jos rūpestingą globą.

Įsitraukia į moterų veiklą

Išėjusi iš NCWC organizacijos, ji dirbo banke savo specialybėje. Bet visą laiką ji buvo atvira lietuviškai veiklai, vis norėjo padėti lietuviams. Ją įtraukė į Lietuvių Moterų Klubų Federaciją. Pirmą buvo New Yorko klube, o 1978 m. buvo išrinkta visos Klubų Federacijos pirmininke. Veikė labai aktyviai, dalyvavo tarptautinėse moterų organizacijų konferencijose, kėlė žmogaus teisių klausimus, tarptautinėje plotmėje judino lietuviškus reikalus. Organizavo ir lietuvišką informaciją.

Persikelia į Washingtoną

1980 m. planavo persikelti į šiltesnį klimatą, į Palm Beach, FL. Vienas bankas jai pasiūlė darbą jos specialybėje.

Tuo metu iš New Yorko į Washingtoną kėlėsi VLIKO įstaigos, kad būtų arčiau prie valdžios žmonių. Tautos Fondo pirmininkas Juozas Giedraitis prikaltino ją metus padirbėti jų įstaigoje, kuri jau buvo ten nusikėlus. Ir ką gi reiškia vieneri metai? Ji lengvai sutiko ir išsikėlė į Washingtoną, kur jau buvo įsikūrusi VLIKO raštinė ir Eltos redakcija. Ji buvo VLIKO raštinės vedėja ir Eltos redaktorė.

Laikas greitai bėgo, nes buvo daug skubių darbų. Taip praėjo net aštuoneri metai. Čia ji išplėtė informaciją, susisiekė su įvairiais disidentais, didino pažintis tarp Kongreso žmonių.

Tuo laiku jau informacijos įstaigoje atsirado modernios ryšių mašinos: kompiuteriai, Faxas. 1987 m. Margarita per Tautos Fondą paskyrė 10,000 dol. auką, kad VLIKas ir Elta įsigytų tas reikalingas mašinas.

Pereina dirbti į Lietuvos pasiuntinybę

Bet tuo metu pablogėjo jos santykiai su VLIKO pirmininku dr. Kaziu Bobeliu. Darbas pasidarė nebeįmanomas.

1980 m. į Lietuvos pasiuntinybę Washingtono atsikėlė Stasys Lozoraitis. Jam reikėjo organizuoti pasiuntinybės talką. Tada Margarita ir nuėjo dirbti į Lietuvos pasiuntinybę kaip įstaiogos raštinės vedėja.

Tai buvo didieji tautinio atgimimo metai. Darbų vis didėjo įstaiigoje. Tuo laiku Stasys Lozoraitis buvo pasiuntiniu ir Vatikane. Kai jis ten išvykdavo, Margaritai tekdavo kasdien informuoti apie pasiuntinybės gyvenimą, darbus.

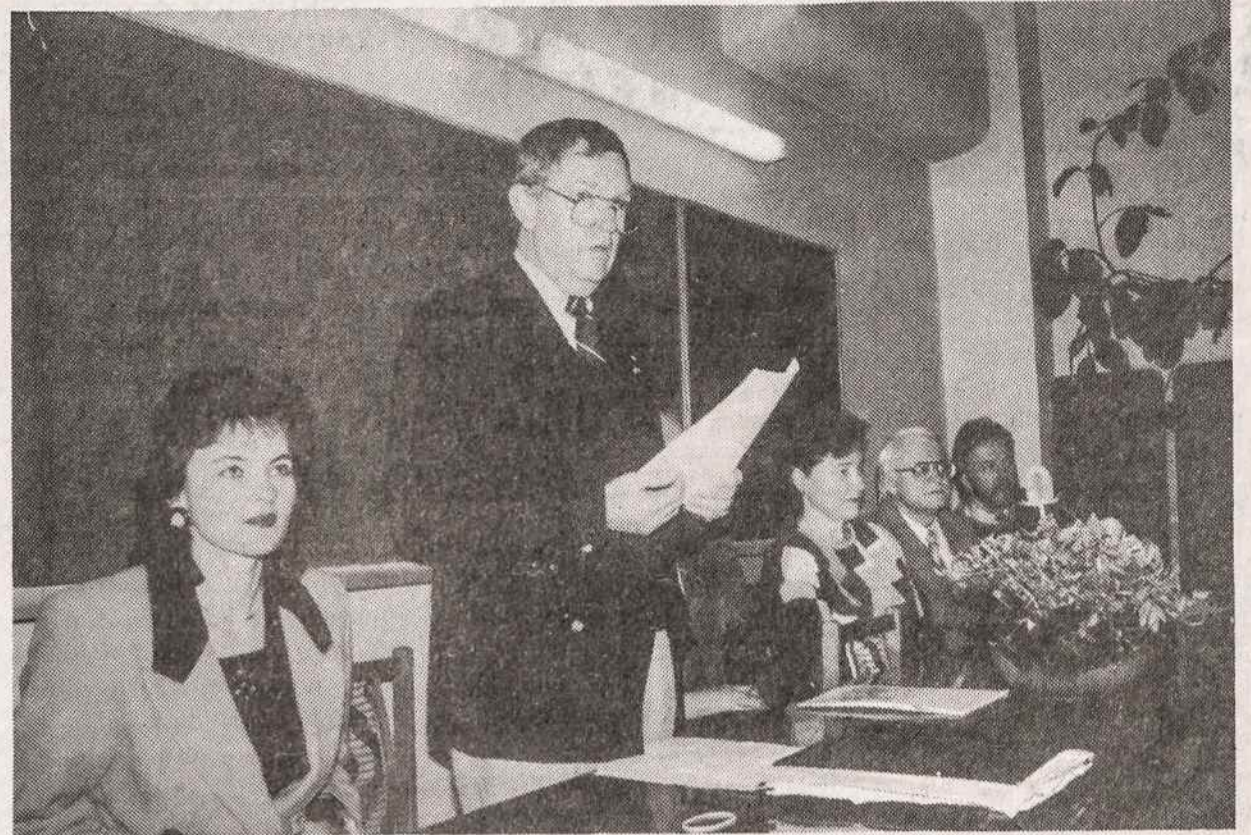
Lietuvos pasiuntinybėje ji pergyveno ir 1990 m. kovo 11 d., kai Lietuva paskelbė atkuriant savo nepriklausomybę.

Su ta diena pasikeitė pasiuntinybės darbas ir tempas. Skambėjo ir skambėjo telefonai, lankėsi tarptautiniai žurnalistai, televizijos korespondentai. Lietuva staiga atsirado viso pasaulio dėmesio centre. Tų metų balandžio 3 ir gegužės 29 dienomis pasiuntinybės patalpose buvo sušauktos masinės spaudos konferencijos. Didėjo darbų, didėjo svečių, didėjo ir pasiuntinybės personalas. Daugiausia to darbo turėjo Margarita.

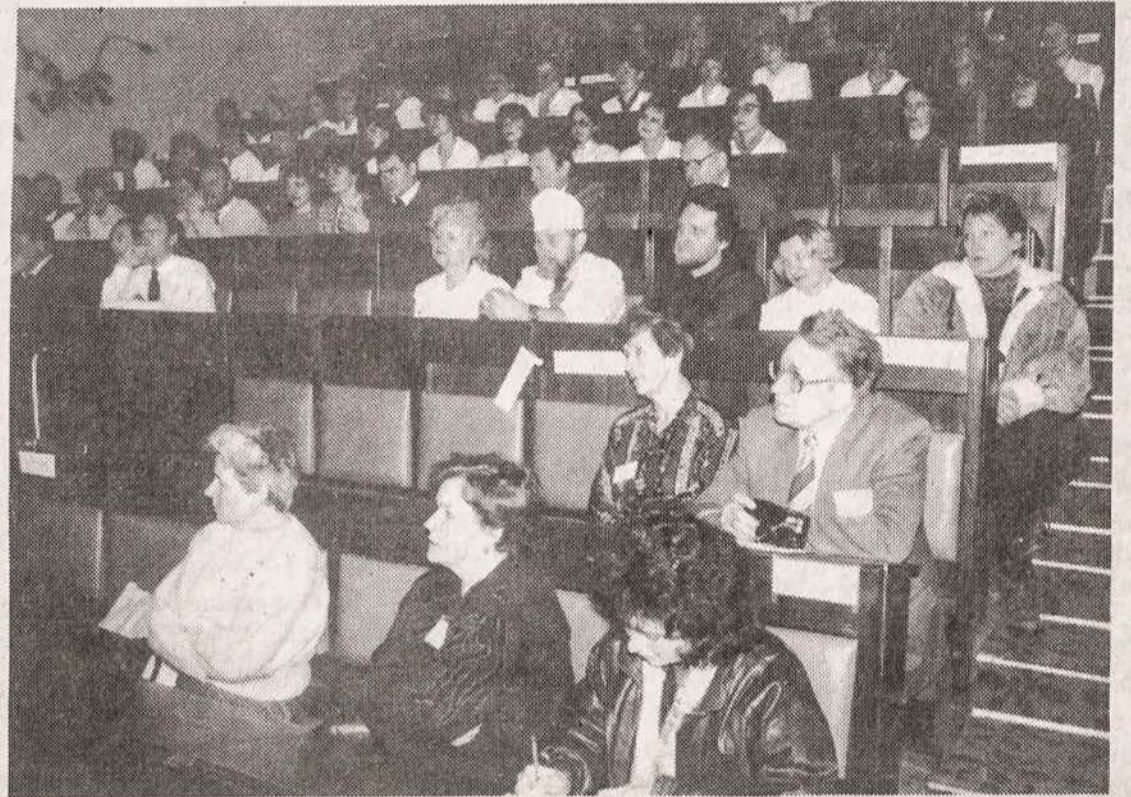
1991 m. birželio 30 d. ji pasirašė, kad ją atleisti iš darbo. Priežastis — pasirodė ligos reiškiniai. Ambasadorius Stasys Lozoraitis ją labai vertino, už tokį nuoširdų ir išvermingą darbą padėkojo laišku. Išvykstant į Kaliforniją, ambasada jai 1992 m. spalio 6 d. surengė išleistuves, kuriose dalyvavo per 70 jos draugų, pažįstamų ir ambasados tarnautojų. Atsiveikinta su Margarita su dideliu dėkingumu už jos darbą. Ji ir tada buvo su ta pačia šypsena, palinkėjo kuo geriausios sėkmės Lietuvai ir savo draugams.

Margaritą įveikė vėžys, bet nejveikė jos valios, jos paliko įspūdžio visiems.

Kai ji neseniai lankėsi Palan-

Dr. Martin J. Dunn skaito pranešimą chirurgų seminare Vilniuje sausio mėn. Bostono "Lietuvos Vaikų Globos" Medikų misijos metu. Jo dešinėje koordinatore dr. Danguolė Jankauskienė, toliau — kiti Lietuvos medikai. A. Kulbio nuotr.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos veido chirurgijos specialistai klausosi paskaitos "Lietuvos Vaikų Globos" suorganizuotoje medikų misijoje Vilniaus universiteto vaikų ligoninėje, sausio-vasario mėn. Trečioje eilėje pirmą iš dešinės LVG atstovė Dalia Ščiukaitė, koordinavusi projektą. V. Kulbio nuotr.

"LIETUVOS VAIKŲ GLOBA" TĘSIA PAGALBĄ VAIKAMS IR NAŠLAIČIAMS

Jau ne kartą spaudoje buvo rašyta apie Bostono "Lietuvos Vaikų Globos", pelno nesiekiančios organizacijos veiklą ir jos vykdomą Lietuvoje medicinos misiją. Sausio-vasario mėn. "Globa" sponsoravo keturiolikos veido chirurgijos specialistų kelionę į Lietuvą. Grupės sudėtyje buvo garsių šio krašto ligoninių chirurgų, anesteziologų, medicinos seserų, o taip pat Associated Press fotografas.

Lietuvaitė chirurgijos sesuo Audronė Martušytė, iš Norwood Hospital, MA, įsijungė į grupę, sužinojusi apie kelionės paruošimą ir tikslą iš spaudos. Dauguma kitų jau anksčiau dalyvavo panašiose medicininėse misijose Lotynų Amerikoje kartu su grupės vadovu dr. Martin J. Dunn, iš Milton Hospital, MA. Kad sklandžiai programa vyktų, į Lietuvą nuvyko iš anksto "Globos" atstovės Dalia Ščiukaitė ir

goje, vienas žurnalistas aprašė jos susitikimą. Išgirdęs apie jos ligą, tas žurnalistas "Pajūrio naujienoje" rašė: "Žavėjo ir tebežavė šios moters punktualumas, pagarba žmogui, be priekaištų taršana, atsakomybė už savąjį žodį, tai broožai, kurių mum taip trūksta... Ši moteris, atstatant mūsų Nepriklausomybės rūmą, paaukojo keliasdešimt sykių daugiau, negu mes, čia gyvenantys, ir už tai dera nusilenkti jai kuo žemiausiai".

Tas žurnalistas buvo Gediminas Griškevičius. Tai tikslūs ir gražūs žodžiai, skirti Margaritai Samatienei. Likusieji išlydi ją su dideliu dėkingumu ir pagarba už tas dienas, mėnesius, metus, kuriuos ji paaukojo Lietuvai ir jai taip pat — savo artimo labui. (p.j.)

ses. Elena Ivanauskaitė. Jos įdėjo daug trūso ir energijos, atliekant paruošiamąjį organizacinį darbą bei tarpininkaujant tarp medikų, pacientų ir reporterių. Šia gydymo programą taip pat parėmė New Yorko Catholic Medical Mission Board, Atviros Lietuvos Fondas ir Lietuvos vyriausybė.

Per dvi savaites Vilniaus vaikų universitetinėje ligoninėje Santariškėse atliktos veido plastinės operacijos 28 vaikams iš įvairių Lietuvos kampelių, apmokyti 35 gydytojai, įkurtą pirmoji Lietuvoje pooperacinė palata (recovery room). Dovanota vaistų, tvarslavos, vertingų instrumentų, vaizdinės medžiagos. Kartu su amerikiečių kolegomis operavo ir stebėjo ne tik Lietuvos, bet Latvijos ir Estijos gydytojai. Vyko teorinės paskaitos, seminarai bei konsultacijos.

Pasak Vilniaus universitetinės vaikų ligoninės vyr. gydytojo Genadijaus Dolženkos, Lietuvoje yra daugiau kaip 200 vaikų, gimusių su įvairiais veido defektais (žandikaulių, lūpų, gomurio, nosies ir ausų deformacijos). 70 iš jų kol kas neįmanoma operuoti nei Lietuvoje, o taip pat nei Latvijoje ar Estijoje. Trūksta technikos ir patirties, o svarbiausia, nėra brangaus aparato — fibrobronchoskopo, \$10,000 vertės, leidžiant kvėpuoti operacijos metu tiems pacientams, kurie dėl burnos defektų negali išsišioti.

Sužinojęs apie tai, Šarūnas Marčiulionis, išgarsėjęs ne vien sporto pasaulyje, bet ir savo labdara, pažadėjo tokį prietaisą šiai ligoninei nupirkti.

Beje, ne vien brangios įrangos

trūksta vienai didžiausių Pabaltijyje Santariškių vaikų ligoninei, turinčiai 684 lovų. Operacinėse daug kart naudojami tos pačios pirštinės, kaukės, švirkštai ir t.t. "Daugelį jų instrumentų čionai pamatytum tik muziejuose, bet visi gydytojai, seserys Lietuvoje buvo kaip kempinės — godžiai sugerdavo visą informaciją", — pasakojo dr. Dunn savo įspūdžius susirinkusiems kovo 25 d. vakarą Lietuvių Piliiečių Klube.

Tai buvo įdomus ir turiningas susitikimas su medikų misijos dalyviais. Be dr. Dunn, įdomius pranešimus su vaizdajuostėmis ir skaidrėmis pateikė Dalia Ščiukaitė, Rose O'Brien, Antanas Kulbis išsamiai išdėstė puikiai atliktą, nelengvą užduotį — trijų talpintuvų paskirstymą arti šešiasdešimčiai vaikų institucijų ir parodė savo sukurtą vaizdajuostę apie Lietuvos vaikų invalidų bendriją "Viltis".

Susirinkusieji pagerbė "Lietuvos Vaikų Globos" medicinos misijos dalyvius atsistojimu ir ilgaus audringais plojimais. Susitikimo vakarą vedė "Globos" pirm. Daiva Vaitaitė-Neidhardt ir vicepirm. Maria Tovaresh-Ashmanskas.

Sekanti dr. M. Dunn ir jo dviejų asistentų kelionė į Lietuvą — birželio 19 d. Savaitės bėgyje planuojama pratęsti Aušros Stroputės ausies rekonstrukciją, kuri tęsiama jau metus laiko, užbaigti keleto pacientų gydymą, atlikti naujas operacijas. Taip toliau vykdoma Bostono "Lietuvos Vaikų Globos" medicinos pagalba, atnešanti naujų šypsnių vaikučių veiduose.

L. Ž.

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Kultūros Židinio salėse gegužės 29-30 dienomis vyko rumunų tautinių šokių festivalis. Sekmadienį visose patalpose judėjo per 600 dalyvių.

Dr. Aldona Šlepetytė-Janačienė, Pasaulio lietuvių katalikių organizacijos sąjungos valdybos pirmininkė, ir dr. Janė Mockienė, Caritas atstovė, gegužės 20-23 dienomis Paryžiuje dalyvavo Europos katalikių organizacijų atstovų suvažiavime, kurio tema: "Migrantės moterys Europoje".

Rimas Kezys iš Hong Kongo gegužės 16 d. grįžo į New Yorką aplankyti savo tėvų ir brolių, o taip pat dalyvauti sporto žaidynėse.

Gediminas Vagnorius, buvęs Lietuvos ministras pirmininkas ir dabartinis Lietuvos Seimo narys, kartu su Seimo nare Laima Andrikiene, po apsilankymo Californijoje, pakeliui į Washingtono vyksiančią verslininkų ir investicijų konferenciją, sustos ir New Yorke. LB New Yorko apygardos valdybos pastangomis birželio 8 d., antradienį, 7 val. vak. jiedu atvyks į Kultūros Židinį ir lietuvių visuomenei padarys pranešimą apie dabartinę Lietuvos padėtį. Birželio 9 d., trečiadienį, 7 val. vak. jie kalbės Bostono lietuviams.

Kelionė į Lietuvą, į skautų 75 m. jubiliejingą stovyklą, birželio 16 - liepos 13 dienomis, organizuoja Česlovas Kiliulis iš Bostono. Kelionė iš New Yorko į Vilnių (per Kopenhagą) kainuos \$1060. Skambinti 617 861-1465.

Apolonija Šeibienė, gyvenusi Richmond Hill, NY, mirė gegužės 13 d. Jamaica ligoninėje. Buvo 81 metų. Iš Apreiškimo parapijos bažnyčios palaidota gegužės 17 d. Cypress Hills kapinėse. Liko sūnus Bernardas su šeima ir dukra Virginija.

Jaunas lietuvis stalius, atvykęs iš Lietuvos, ieško darbo. Gali atnaujinti namus viduje ir iš lauko, uždengti stogus, dažyti, įrengti kambarius, užbaigti rūsius, įruošti virtuvės spinteles ir kt. Skambinti (908) 686-8612. (sk.)

34 metų lietuvių ieško darbo. Norėtų gyventi šeimoje, prižiūrėti vaikus ir dirbti namų ruošoje. Kalba angliskai. Skambinti (215) 673-0278. (sk.)

TRANSPAK siunčia talpintuvus (konteinerius) į Lietuvą kas savaitę, skubius siuntinius siunčia AIR CARGO. Pinigai pervejami doleriais. TRANSPAK, 2638 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Telef. 312 436-7772. CONNECTICUT valstijoje gyveną klientai gali kreiptis telef. 203 232-6600. BOSTONO apylinkėje gyvenantys gali kreiptis telef. 508 428-1004.

BAISIOJO BIRŽELIO MINĖJIMAS

Sekmadienį, birželio 13 d.

Kultūros Židinyje, Brooklyne

Pradžia - 12:30 val. popiet

Mišios - kun. Pranciškus Giedgaudas, OFM
Pamokslas - kun. Vytautas Pikturna
Kalba - Anicetas Simutis, Lietuvos ambasadorius
Jungtinėse Tautose
Skaitiniai ir deklamacijos

Po minėjimo pabendravimas Židinio kieme

Rengėjas - LB NY apygardos valdyba

SĖKMINGOS SPORTO ŽAIDYNĖS NEW YORKE

43-čiosios JAV ir Kanados lietuvių sporto žaidynės, vykusios gegužės 28-31 dienomis New Yorke, praėjo labai sėkmingai. Buvo suvažiavę per 300 sportininkų. Rungtyniauta šiose sporto šakose: krepšinis, tinklinis, tenisas, šachmatai ir stalo tenisas.

Didžiausio dėmesio susilaukė krepšinis. New Yorko Liet. Atletų Klubo A ir B komandos nepralaimėjo nė vienerių rungtynių. Vyrų A komanda baigminėse rungtynėse nugalėjo Detroitą, B komanda — Hamiltono Kovą.

Per 20 metų Lietuvių Atletų klubas nėra turėjęs tokių stiprių krepšinio komandų.

Šachmatuose pirmą vietą laimėjo Arūnas Simonaitis.

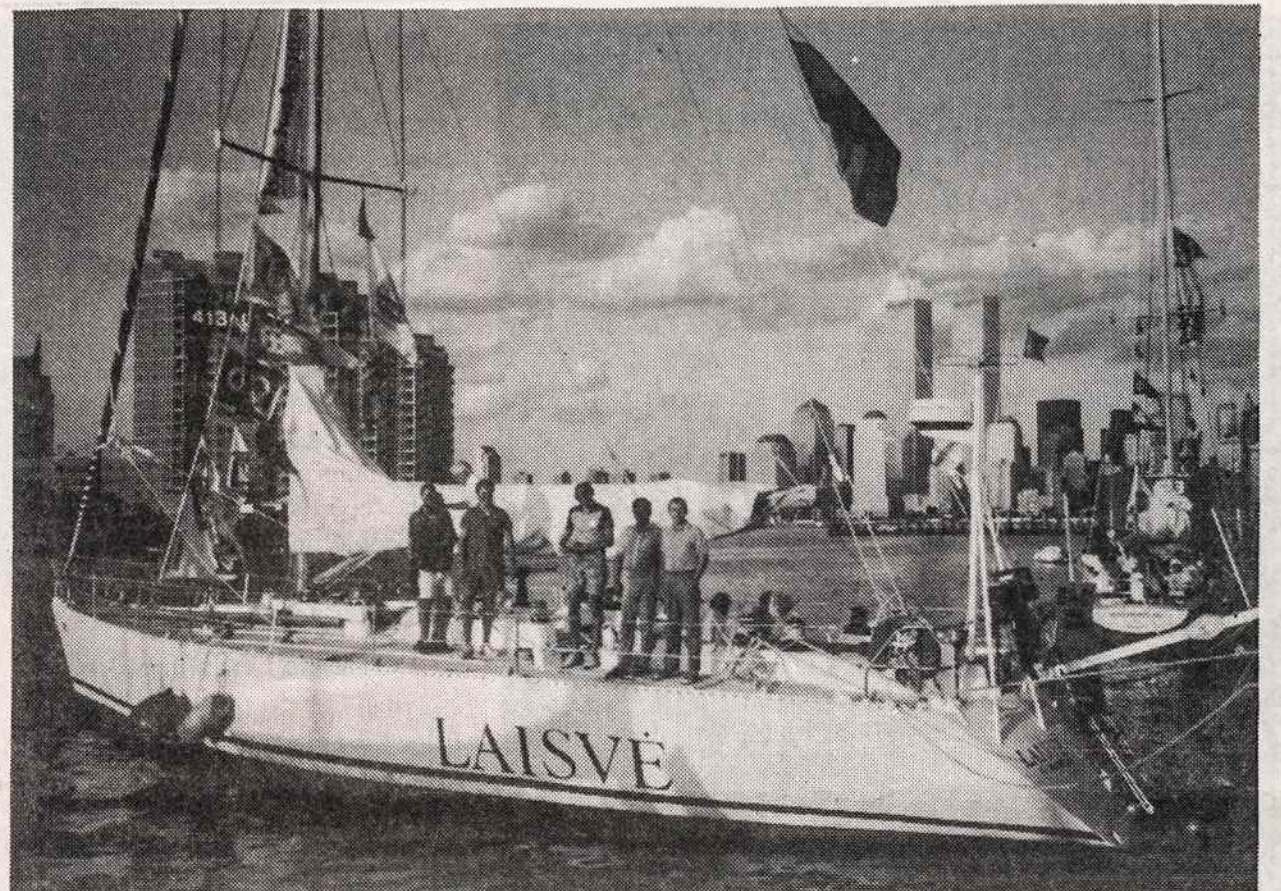
Šeštadienio vakare buvo šokiai, sutraukę nepaprastai daug publikos. Sekmadienį buvo plaukiama aplink Manhattano salą. Laivo 300 vietų buvo iš anksto išparduota ir jų dar trūko.

Platesnis sporto šventės aprašymas kituose "Darbininko" numeriuose.

ORGANIZUOJAMAS PENSININKŲ KLUBAS

Daug kur veikia pensininkų klubai, kur susirenka pensininkai pasikalbėti, pasiinformuoti, kur juos praturtina kokia nors kultūrinė, meninė programa. New Yorke jau anksčiau dairytasi, ar negalima čia tokio klubo suorganizuoti. Tuoj susiduriama su patalpų klausimu.

Dabar Woodhavene yra surastos tinkamos patalpos: gražiai įrengtas rūsys su atskiru jėgimu, gali sutalpinti 30-40 žmonių. Bus bandoma ten suorganizuoti tokį pensininkų klubą, bus tariamasi ir su LB Queens apylinkės valdyba, gal ji prisidės prie šio sumanymo, ir taip bus pagyvinta šio rajono lietuviška veikla. Greit bus daugiau informacijų.

Burlaivis "Laisvė", kurios kapitonas Ignas Miniotas š. m. birželio 26 d. iš Klaipėdos uosto išplauks į kelionę aplink pasaulį.

BAISIOJO BIRŽELIO MINĖJIMAS

Birželio 13 d. Kultūros Židinyje bus prisiminti Baisiojo birželio įvykiai. Šis minėjimas bus skirtingas nuo kitų tuo, kad jis prasidės 12:30 v. pamaldomis Židinio salėje. Mišias aukos Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM, pamokslą pasakys kun. Vytautas Pikturna, buvęs Dachau koncentracijos stovyklos kalinys. Tuoj po mišių bus minėjimas, kur pagrindinę kalbą pasakys Lietuvos ambasadorius Jungtinėse Tautose Anicetas Simutis. Organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis.

Po minėjimo programos, bus pabendravimas Kultūros Židinio kieme. Čia bus galima pasiūlyti įvairius karštus valgiais: cepelinais, bulviniais vėdarais, lietuviškom dešrom, kugeliu ir t. t., kuriuos paruoš naujieji Židinio prižiūrėtojai Vlada ir Raimundas Gaubiai. Kas pageidauja, gali atsinešti ir savo maistą bei gėrimus.

APLINK PASAULĮ SU "LAISVE"

Dar nepamiršome, kokių džiaugsmu ir pasididžiavimu 1989 m. vasarą New Yorko uosto krantinėje didžiulė lietuvių minia, mojuodama trispalvėmis ir skandudama "Lietuva... Lietuva"... pasitiko per Atlanto vandenyną atplaukusius burinius laivus "Audrą", "Dailę" ir "Lietuvą".

Vieną tų laivų, "Audrą", valdė kapitonas Ignas Miniotas. Jis, praėjusią vasarą Amerikai švenčiant 500 metų nuo Columbo atvykimo į šį kontinentą sukaktį, vel buvo atvykęs į New Yorką ir kartu su šimtais iš įvairių valstybių suplaukusiu burlaivių, dalyvavo tu laivų parade. Šį kartą jis valdė burlaivį "Laisvė".

Dabar kapitonas Miniotas su savo "Laisve" ruošiasi kelionei aplink pasaulį. Tą ambicingą kelionę jis yra numatęs atlikti per 26 mėnesius. Išplaukęs iš Klai-

pėdos uosto šių metų birželio 26 d., jeigu viskas vyks pagal numatytą planą, Australiją (Perth) pasieks šių metų gruodžio 28 d., San Francisco — 1994 m. birželio 15 d., Venezuelą (Caracas) — 1995 m. balandžio 1 d., New Yorką — 1995 m. gegužės 5 d. Į Klaipėdą turėtų sugrįžti 1995 m. rugpjūčio 14 d.

Burlaivis "Laisvė" pastatytas Ispanijoje 1981 m. Laive yra 5 kajutės ir 14 lovų. Laivo ilgis — 18,3 metro, plotis — 5,3 m. Gėlo vandens telpa 2000 litrų, kuro — 1000 litrų. Aprūpintas radijo siųstuvu, dviem gelbėjimosi plaukais, 14 saugos diržų ir liemenių ir viena pripūčiama valtimi. Burlaivyje yra radijo telefonas, vėjo krypties, greičio ir gylio matuokliai, radaras, kompasas ir palydovinis navigatorius. Gero vėjo "Laisvei"!

p. palys

LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, Inc. (TAUTOS FONDAS)

86-21 114th STREET
RICHMOND HILL, N.Y. 11418-1731
TEL. (718) 847-6270 FAX (718) 847-6270

Donations & Corresp. to be mailed to:
P.O. Box 73
Woodhaven, N.Y. 11421

1993.VI.1

D.G.Tautos Fondo Nariai /ės/,

Esame gavę daug užklausimų iš mūsų narių, prašančių informacijos, kas atsitiko ir kas darosi Tautos Fonde. Pirmiausia norime Jus užtikrinti, kad Tautos Fondas yra saugiose rankose. Naujosios vadovybės sąstata matote šio laiško paraštėje. Jūsų aukos ir indėliai yra saugūs. Tautos Fondo veikla yra ir bus apsprendžiami kaip ne pelno siekianti, įstatų ir įstatymų ribose, demokratiška korporacija.

Tautos Fondo metiniame susirinkime, 1993.V.8., pirmą kartą TF istorijoje, buvo demokratiškai, be pašalinės įtakos, išrinkta Tautos Fondo vadovybė. Į ją įeina daug jaunesnių pajėgių asmenų, kurie kartu su prityrusiais ilgamečiais TF darbuotojais yra pasiryžę vesti į visuotinę, pajėgią ir aiškiai savo tikslus nusakiusią išsivijusią organizaciją. Žinome, kad praėjusių poros metų įvykiai yra pakenkę TF vardui. Žinome, kad visas TF dėmesys bus nukreiptas į laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, remiant jos švietimo, kultūros ir kt. reikalus, nepažeidžiant IRS reikalavimų.

Esame dėkingi už Jūsų pasitikėjimą, atsiunčiant mums įgaliojimus, kurie įgalina T.Fondą atstatyti į teisingas vėžes.

Artimiausiu laiku paskelbsime tikslų ir darbo planus Jūsų ir visuomenės žiniai.

Esame dėkingi už Jūsų ilgametę ir nepailstamą paramą Tautos Fondui, tikėdami, kad ir ateity paramos natsisakysite.

Reiškiame gilią pagarbą

Aleksandras Vakselis
Aleksandras Vakselis
Tautos Fondo Valdybos pirmin.

Juozas Giedraitis
Juozas Giedraitis
U.F. Tarybos pirmininkas

JUOZAS GIEDRAITIS
Honorary Member
BOARD OF DIRECTORS
JUOZAS GIEDRAITIS
Chairman
PIUS J. NASVYTIS
JURGIS VALAITIS
Vice Chairmen
MARIJA ŽUKAUSKIENE
Secretary
ALGIS LUKOŠEVIČIUS
EVALDAS ROMEZA
VACYS STEPONIS
DR. RIMAS VAIČAITIS
JONAS VAINIUS
ALEKSANDRAS VAKSELIS
VAIVA VEBRAITE-GUST
ALGIS VEDECKAS
JONAS VILGALYS
DR. JADVIGA VYTVIŠIS
EXECUTIVE COMMITTEE
ALEKSANDRAS VAKSELIS
President
ASTRA BILERIS
RIMANTAS BITENAS
ALDONA KATRAS
VYTAUTAS KULPA
VIDA PENIKAS
ALGIS VEDECKAS
AUDIT COMMITTEE
LAIMA LILEIKA
LINAS ŠIDLAIŠKAS
LUDAS TAMOŠAITIS
LEGAL ADVISERS
DR. ELENA ARMANAS, Esq.
MARIUS JAKULIS-JASON, Esq.
DR. ALGIS ŠIRVAITIS, Esq.
DR. MARIJA ŠVEIKAUŠKAS, Esq.